

B Archeologie | M Archeologie
Rijksuniversiteit Groningen

© 2026 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2417

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	6
Introductie	7
Procedure	7
Panel	8
Informatie over de instelling en opleidingen	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	10
Organisatie	10
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	10
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3. Toetsing	26
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	30
Eindoordeel	31
Aanbevelingen	31
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	33
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	35
Bijlage 3. Bezoekprogramma	37
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	38

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding Archeologie beschikt over een duidelijk en consistent profiel, met heldere keuzes voor Noordwest-Europese en Mediterrane archeologie en bioarcheologie. De beoogde leerresultaten sluiten goed aan bij academische en beroepsmatige vereisten. Ook waardeert het panel de Nederlandstalige positionering. Het panel adviseert om de arctische archeologie, als uniek en onderscheidend profielonderdeel, explicieter en duurzamer zichtbaar te maken. De masteropleiding kent volgens het panel een heldere profilering gericht op de Nederlandse arbeidsmarkt, met leerresultaten op passend masterniveau. Het panel adviseert om de in de praktijk aanwezige mogelijkheden tot specialisatie in Mediterrane en bioarcheologische thema's nadrukkelijker te verankeren in het profiel en de communicatie. Voor beide opleidingen oordeelt het panel dat de aansluiting met het beroepenveld structureel, goed onderhouden en overtuigend is.

Onderwijsleeromgeving

Het panel concludeert dat de curricula van de bachelor- en de masteropleiding Archeologie inhoudelijk sterk, samenhangend en goed doordacht zijn. De bachelor biedt een heldere leerlijnenstructuur waarin theoretische kennis, methodologische vorming, laboratoriumonderwijs en veldwerk op een dakpansgewijze wijze zijn opgebouwd en geïntegreerd. Studenten ontwikkelen een brede academische basis, met ruimte voor verdieping en specialisatie, met name in de bioarcheologie. De masteropleiding vormt een coherent en praktijkgericht programma met een duidelijke focus op het Nederlandse archeologische en erfgoedveld. Het projectonderwijs, de verplichte stage en de scriptie vormen samen een consistent geheel dat bijdraagt aan professionele en academische vorming. Ook de onderwijsvisie en het didactisch concept beoordeelt het panel positief. Onderzoeksgestuurd en praktijkgericht leren zijn consequent vertaald naar passende werkvormen, zoals projectmatig onderwijs, co-teaching, laboratoriumpractica en veldwerk. Deze aanpak ondersteunt de ontwikkeling van kritische, onderzoekende professionals. Het panel constateert dat de opleidingen hierin een duidelijke eigen signatuur hebben. Tegelijkertijd ziet het panel verbeterpunten. In de bachelor zijn academische vaardigheden weliswaar aanwezig, maar versnipperd en sterk gekoppeld aan toetsmomenten. Het panel beveelt aan om deze vaardigheden explicieter, actiever en structureler in het curriculum te integreren, met een duidelijke verantwoordelijkheid bij de opleiding. Voor de master beveelt het panel aan om de aanwezigheid en borging van inhoudelijke expertise, met name op het terrein van Mediterrane archeologie en bioarcheologie, explicieter vast te leggen en te communiceren in de formele programmabeschrijving.

Met betrekking tot toelating en studentenpopulatie stelt het panel vast dat toelatingseisen en -procedures voor beide opleidingen helder zijn geformuleerd, zorgvuldig worden toegepast en goed aansluiten bij het niveau en profiel van de opleidingen. Ook studeerbaarheid en begeleiding beoordeelt het panel positief. De kleinschalige opzet van de opleidingen draagt bij aan korte lijnen en toegankelijke en intensieve begeleiding. De invoering van scriptieklassen in zowel bachelor als master heeft aantoonbaar bijgedragen aan verbeterde studeerbaarheid en rendementen. Het panel acht de verbeteringen in studieduur en het beperkte uitvalpercentage in de master bijzonder positief. Het panel beveelt aan om de stage voor alle studenten verplicht te stellen, en niet langer studenten met een hbo-bachelor hiervoor vrijstelling te verlenen. Waar nodig zou de opleidingen de leerdoelen voor deze groep kunnen differentiëren, zodat daarin meer nadruk op academische vaardigheden komt te liggen.

Ten aanzien van faciliteiten voor studenten met een functiebeperking stelt het panel vast dat op centraal en facultair niveau passende voorzieningen en begeleiding beschikbaar zijn en dat de kleinschaligheid van de

opleidingen maatwerk mogelijk maakt. De beperkte fysieke toegankelijkheid van laboratoria en collecties zet de toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten met een fysieke functiebeperking onder druk. Het panel acht dit onwenselijk en beveelt daarom aan de fysieke toegankelijkheid van onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten structureel te verbeteren, zodat het onderwijs voor alle studenten toegankelijk wordt. Wat betreft het docententeam is het panel positief over de kwaliteit, betrokkenheid en brede expertise van de staf, evenals over de sterke inbedding van het onderwijs in het onderzoek van het GIA. Wel vraagt het panel aandacht voor de continuïteit en toekomstbestendigheid van het team, met name in kwetsbare expertisedomeinen. Tot slot beoordeelt het panel opleidingsspecifieke faciliteiten, met name de archeologische collecties en laboratoria, als een grote inhoudelijke meerwaarde voor het onderwijs. Deze voorzieningen ondersteunen het empirische en onderzoeksintensieve karakter van de opleidingen.

Toetsing

Het panel stelt vast dat de bachelor- en masteropleidingen Archeologie beschikken over een samenhangend, transparant en zorgvuldig ingericht systeem van toetsing, dat formatieve en summatieve toetsing op evenwichtige wijze combineert, en waarin toetsing duidelijk is verbonden met de beoogde leerresultaten. De grote variatie aan toetsvormen, het brede gebruik van rubrics en de structurele inzet van intervisie dragen bij aan de validiteit, betrouwbaarheid en navolgbaarheid van beoordelingen. De borging van toetskwaliteit wordt verder versterkt door digitale toetsdossiers en actief toezicht van de examencommissie.

Voor de bachelor waardeert het panel in het bijzonder de aandacht voor het beoordelen van praktische en academische vaardigheden en de duidelijke verbeteringen in de scriptiebeoordeling ten opzichte van de vorige visitatie. Tegelijkertijd adviseert het panel om het opleidingsbrede gebruik van rubrics in de bachelor consequenter door te voeren en om scherper te monitoren hoe beoordelaars richtlijnen voor scriptiebeoordeling in de praktijk toepassen. Het panel beveelt aan om kalibratiesessies tussen beoordelaars structureel te blijven organiseren. Voor de master concludeert het panel dat de toetsing inhoudelijk passend is bij het masterniveau. Het adviseert wel, mede in het kader van de opkomst van generatieve AI, om mondelinge toetsing meer en ook summatief in te zetten om het behalen van leerdoelen ook expliciet aan te kunnen tonen. Daarnaast beveelt het panel aan om kritisch te heroverwegen of de huidige met de bacheloropleiding gedeelde rubrics voor de masterscriptie voldoende recht doen aan specifieke eisen voor masterniveau.

Opleidingsoverstijgend beveelt het panel aan om richtlijnen voor beoordelingsformulieren te verduidelijken en om een minimum- en maximumomvang voor scripties vast te stellen en te handhaven. Het panel is tot slot positief over de actieve en toekomstgerichte rol van de Examencommissie, met name ten aanzien van generatieve AI. Het steunt de voorgenomen invoering van een mondeling element in de afstudeerfase.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel concludeert dat de gerealiseerde eindkwalificaties van zowel de bachelor- als de masteropleiding Archeologie aan de RUG voldoen aan de geldende eisen. De bachelorscripties tonen aan dat studenten beschikken over een solide academische basis en adequaat zijn voorbereid op een vervolgopleiding. De masterscripties bevestigen dat afgestudeerden in staat zijn zelfstandig onderzoek op masterniveau uit te voeren.

Het panel acht het alumnisucces overtuigend en passend bij het opleidingsprofiel. Het panel adviseert om in beide opleidingen blijvend aandacht te besteden aan het versterken van kritische reflectie in eindwerken. Een expliciete doorontwikkeling hiervan kan het eindniveau en de zichtbaarheid van academische diepgang verder versterken.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleidingen als volgt:

Bacheloropleiding Archeologie

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Masteropleiding Archeologie

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Het visitatiepanel heeft het rapport ingezien en is akkoord met de inhoud. Namens het panel,

Prof. dr. Fleur Kemmers, voorzitter
Datum: 5 maart 2026

Yannick Slagter MA, secretaris

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie van de Rijksuniversiteit Groningen werden op 10 en 11 december 2025 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep WO Archeologie. Dit cluster bestond uit 8 opleidingen van de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit Leiden en de Rijksuniversiteit Groningen. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. 1 april 2024).

In opdracht van het cluster WO Archeologie verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Yannick Slagter trad op als coördinator van het cluster en als secretaris bij de visitaties. Hij is door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd.

Panelsamenstelling

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden. Om de onderlinge consistentie tussen de beoordelingspanels binnen het cluster te versterken droeg de coördinator vanuit Academion zorg voor een gezamenlijke instructie voor de panelleden en een vergelijkbare beoordelingswijze bij alle bezoeken. Ook was deze consistentie een aandachtspunt bij alle afsluitende bijeenkomsten van panels tijdens de bezoeken. Ten slotte zorgde overlap in beoordelingspanels van de verschillende bezoeken in het cluster voor verdere versterking van de consistentie. De samenstelling van de panels was daarbij zo vormgegeven dat de voorzitter bij alle drie de visitaties deelnam, en twee panelleden ieder aan twee bezoeken deelnamen. Zo namen aan ieder bezoek minstens twee panelleden deel die ook in een ander beoordelingspanel in het cluster zaten.

De NVAO stemde op 19 juni 2025 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter op 12 mei 2025 over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

Vorbereiding

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De opleidingen selecteerden vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalden de opleidingen dat het ontwikkelgesprek zou worden vormgegeven als onderdeel van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurden de opleidingen een lijst van afgestudeerden van studiejaar 2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 en 2024-2025 naar de coördinator. Uit deze lijsten selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken per opleiding. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers en de beoordelaars.

Voorafgaand aan het bezoek stelden de opleidingen de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zonden de opleidingen het panel hun zelfevaluatierapporten en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. Het student-lid heeft geen eindwerken bestudeerd. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatie-rapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over het van toepassing zijnde beoordelingskader, de werkwijze en de planning van visitatie en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopsprekkuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin deze de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat intern voor binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de Faculteit der Letteren met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de Faculteit der Letteren en de Rijksuniversiteit Groningen.

Panel

Het panel dat de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie aan de Rijksuniversiteit Groningen beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. F. (Fleur) Kemmers, hoogleraar bij het Institut für Archäologische Wissenschaften aan de Goethe Universität Frankfurt am Main (Duitsland) [voorzitter];
- Prof. dr. R.F. (Roald) Docter, gewoon hoogleraar Griekse Archeologie aan de Universiteit Gent (België);
- Dr. M. (Maaïke) Groot, lecturer in Zooarchaeologie aan de Freie Universität Berlin (Duitsland);
- Dr. P.F.B. (Peter) Jongste, docent Archeologie aan Saxion Hogeschool;
- G.M. (Gijs) Thissen BA, research masterstudent Archaeology aan de Universiteit Leiden [student-lid].

Alle panelleden, de secretaris en de instelling hebben een onafhankelijkheidsverklaring ondertekend en kunnen bevestigen dat de beoordeling in volledige onafhankelijkheid is uitgevoerd.

Informatie over de instelling en opleidingen

Naam van de instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Adres:	Broerstraat 5 -7, 9712CP Groningen
Website:	http://www.rug.nl
BRIN-nummer:	21PC
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief

Naam van de opleiding: B Archeologie
ISAT-nummer: 56703
Oriëntatie van de opleiding: wo
Niveau van de opleiding: Bachelor (NLQF 6)
Studielast in EC: 180
Onderwijstaal: Nederlands
Beroepsvereisten: Ja
Afstudeerrichtingen: -
Locatie: Groningen
Variant(en): Voltijd
Visitatiegroepindeling: WO Archeologie
Verleende graad: BA
Inleverdatum NVAO: 1 mei 2026

Naam van de opleiding: M Archeologie
ISAT-nummer: 60805
Oriëntatie van de opleiding: wo
Niveau van de opleiding: Master (NLQF7)
Studielast in EC: 60
Onderwijstaal: Nederlands
Beroepsvereisten: Ja
Afstudeerrichtingen: -
Locatie: Groningen
Variant(en): Voltijd
Visitatiegroepindeling: WO Archeologie
Verleende graad: MA
Inleverdatum NVAO: 1 mei 2026

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De bachelor- en masteropleiding Archeologie zijn ondergebracht in de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). De faculteit telt ruim 5.000 studenten en ongeveer 700 medewerkers en biedt een breed onderwijsaanbod van 16 bacheloropleidingen en 20 masteropleidingen. De faculteit wordt bestuurd door het Faculteitsbestuur, bestaande uit de decaan, de vice-decaan en de portefeuillehouder middelen, en ondersteund door een studentassessor en diverse advies- en overlegorganen. Het bestuur is integraal verantwoordelijk voor het bestuur en beheer van de faculteit en ziet toe op de kwaliteit van onderwijs en onderzoek. De coördinatie van het onderwijs en de kwaliteitszorg is belegd bij het Onderwijsinstituut (OWI), onder leiding van de directeur OWI. Het onderwijs is georganiseerd in clusters van verwante opleidingen. Het betreffende clusterbestuur fungeert als opleidingsdirecteur in de zin van de WHW voor de opleidingen binnen een cluster. De bachelor- en masteropleiding Archeologie maken deel uit van een cluster samen met de opleidingen Geschiedenis (bachelor, master en research master), de bachelor Griekse en Latijnse Talen en Culturen, de master Oudheidstudies, Midden-Oostenstudies (bachelor en master), American Studies (bachelor en master) en de research master Archaeology. Dit cluster wordt aangestuurd door een clusterbestuur, ondersteund door een clustercoördinator, clusterassistent en een onderwijssecretariaat. Voor de bachelor- en masteropleiding Archeologie is een programmacoördinator aangesteld die verantwoordelijk is voor de samenhang, coördinatie en verantwoording van de onderwijsprogramma's van beide opleidingen.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

In de vorige visitatie werden de bachelor- en masteropleiding Archeologie positief beoordeeld, met enkele aandachtspunten voor verbetering. Voor de bachelor adviseerde het panel om de leerlijnen Periode- en regiospecifieke archeologie en Bioarcheologie in het derde jaar op te nemen, kritisch te bezien of Arctische Archeologie al in het eerste semester moet worden aangeboden en leerlijn Academische Vaardigheden uit te breiden met professionele vaardigheden. Daarnaast werd gevraagd de nadruk op klassieke Mediterrane archeologie beter te balanceren met pre- en protohistorisch Noordwest-Europa en de aansluiting bij het werkveld te versterken. Ook wees het panel op de noodzaak tot vernieuwing van voorzieningen en adviseerde het bij de aanstaande verbouwingen binnen de faculteit ook de behoeften van archeologie mee te nemen. Verder werd de transparantie van de scriptiebeoordeling als aandachtspunt genoemd, vanwege het ontbreken van rubrics. Voor de master werd benadrukt dat het professionele aspect van de opleiding zichtbaar moet blijven en dat de beoordelingsformulieren voor scripties aan moeten worden gepast, zodat examinatoren hun beoordelingen expliciet schriftelijk onderbouwen. Het huidige panel constateert dat de opleidingen deze aanbevelingen voortvarend hebben opgepakt en verbeteringen hebben doorgevoerd waar mogelijk: zo zijn de curricula aangepast, is de beoordeling van eindwerken gestandaardiseerd en voorzien van rubrics, is individuele begeleiding uitgebreid en is de aansluiting bij de wetenschappelijke en professionele praktijk versterkt. Waar relevant wordt dit bij de betreffende standaarden verder besproken.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel en beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Archeologie aan de RUG heeft als doel studenten breed en academisch te vormen tot beginnend archeoloog, geschikt voor doorstroom naar de masterfase of voor een juniorpositie in het archeologische werkveld. De opleiding benut daarbij de ruim honderdjarige onderzoekstraditie en de regionale inbedding van het Groninger Instituut voor Archeologie (GIA), het onderzoeksinstituut binnen de Faculteit der Letteren voor onderzoek in de archeologie. Centraal staat het bieden van een actueel overzicht van kennis, theorie en methoden binnen zowel de Noordwest-Europese als Mediterrane archeologie. Daarnaast kent de opleiding een traditioneel sterk en herkenbaar bioarcheologisch profiel, dat binnen Nederland onderscheidend is en een belangrijk onderdeel vormt van het opleidingskarakter. Dit profiel onderstreept de integratie van natuurwetenschappelijke en archeologische benaderingen binnen de opleiding. Dit wordt aangevuld met mogelijkheden tot verdieping in onder meer Arctische archeologie via de minor Arctic and Antarctic Studies en antropologische archeologie via de minor Antropologie. Deze minor is gebaseerd op de Amerikaanse four-field benadering, waarin archeologie wordt gekoppeld aan drie andere antropologische velden: culturele antropologie (etnografie), linguïstiek en bioantropologie.

De eindkwalificaties (bijlage 1) richten zich op basis- en verdiepende kennis van het vakgebied, inclusief inzichten in wetenschappelijke en maatschappelijke standaarden. Ook zijn ze gericht op het zelfstandig formuleren van onderzoeksvragen en het uitvoeren van veld- en materiaalstudies volgens geldende kwaliteitsnormen. Ze reflecteren de academische vaardigheden die horen bij de Dublincriteria inzake oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheid, zoals kritisch reflecteren op bronnen, onderbouwd oordelen en helder presenteren van onderzoek. De opleiding heeft de eindkwalificaties tevens afgestemd op de Nederlandse beroepskwaliteitsnormen voor de actorstatus als KNA-archeoloog, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en de Beoordelingsrichtlijn (BRL), met nadruk op het kunnen uitvoeren van archeologisch onderzoek volgens professionele standaarden en het kennen van relevante regelgeving. Afgestudeerden voldoen hiermee aan de eisen om als veldtechnicus te functioneren binnen archeologische bedrijven.

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding Archeologie beschikt over een duidelijk en herkenbaar profiel, waarin bewust gekozen is voor een breed overzicht van het vakgebied in combinatie met de ontwikkeling van praktische en academische competenties. De binding met Noordwest-Europese archeologie, Mediterrane archeologie en bioarcheologie is helder uitgewerkt en consistent doorvertaald in het programma. Dat daarbij is gekozen voor een Nederlandstalige opleiding wordt door het panel als zeer waardevol beschouwd, mede in het licht van de behoefte vanuit het Nederlandse werkveld en de waardering die alumni tijdens de visitatie hiervoor ook uitspraken aan het panel. De beoogde leerresultaten zijn afgestemd op de Dublin descriptors voor het bachelorniveau en daarmee NLQF niveau 6. Ze sluiten aantoonbaar aan bij de academische oriëntatie van de opleiding en de verwachtingen van het werkveld. Als aandachtspunt signaleert het panel dat de arctische archeologie, die als unique selling point van de opleiding kan worden beschouwd, in het huidige profiel relatief beperkt zichtbaar is. De maatschappelijke en geopolitieke relevantie van arctische gebieden neemt toe, onder meer in relatie tot smeltende ijskappen en daarmee samenhangende wetenschappelijke, ecologische en beleidsmatige vraagstukken. Tegen deze achtergrond adviseert het panel om dit unieke profielonderdeel duurzamer en explicieter te positioneren

binnen het profiel van de bacheloropleiding. Daarnaast benadrukt het panel het belang van het behoud van stafexpertise binnen gekozen profielvelden. De opleiding heeft een duidelijk profiel met enkele nadrukkelijke focusgebieden. Het panel benadrukt dat de staf momenteel de expertise bezit die nodig is voor deze focusgebieden. Met het oog op de toekomst is het van belang dat deze expertise behouden blijft. Dit wordt verder besproken onder standaard 2, in de paragraaf over onderwijsgevend personeel. Het panel constateert dat de beoogde leerresultaten passend zijn voor het bachelorniveau en goed aansluiten bij zowel academische standaarden als beroepsvereisten.

De masteropleiding Archeologie aan de RUG is een éénjarige, Nederlandstalige academische opleiding die studenten voorbereidt op professionele functies binnen het Nederlandse archeologische en erfgoedveld. Het programma richt zich expliciet op het brede domein van beheer, valorisatie en onderzoek van archeologisch erfgoed in Nederland. Hiermee neemt de opleiding een duidelijke positie in ten opzichte van de Engelstalige research master die zich op de internationale academische arbeidsmarkt richt. De opleiding biedt studenten inzicht in de relaties tussen archeologie, erfgoed en maatschappij en traint hen in het zelfstandig opzetten, uitvoeren en rapporteren van erfgoedprojecten.

De eindkwalificaties (bijlage 1) leggen de nadruk op zelfstandig onderzoek, professionele oordeelsvorming en communicatie in zowel wetenschappelijke als maatschappelijke context. Tegelijkertijd bieden de beoogde leerresultaten expliciet ruimte voor inhoudelijke verdieping en specialisatie. Binnen het programma kunnen studenten, passend binnen de eindkwalificaties, kiezen voor uiteenlopende afstudeerprofielen, waaronder een Mediterrane of bioarcheologische focus. Deze keuzevrijheid is programmatisch verankerd en is erop gericht dat studenten zowel werkveldgericht als inhoudelijk gespecialiseerd kunnen afstuderen. Ook is in de beoogde leerresultaten aandacht voor inzichten in het Nederlandse archeologiebestel, wet- en regelgeving (KNA, BRL) en de maatschappelijke rol van archeologie. Daarnaast waarborgen de eindkwalificaties dat studenten projectmatig en toetsbaar kunnen werken binnen archeologische en erfgoedgerelateerde projecten, met in de eindkwalificaties specifieke aandacht voor kennis van het Nederlandse archeologische bestel, beleids- en beheerskaders en professionele oordeelsvorming binnen erfgoedprojecten.

Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten passend zijn voor het masterniveau en goed aansluiten bij de doelstellingen van de opleiding. De beoogde leerresultaten weerspiegelen de kern van het programma en sluiten aan bij de verwachtingen van het nationale werkveld. Zij zijn afgestemd op de Dublin-descriptoren voor het masterniveau en daarmee op NLQF-7. Het panel waardeert de heldere en consequente keuze van de masteropleiding Archeologie om zich te richten op de Nederlandse arbeidsmarkt en het nationale erfgoedveld. Het panel acht deze profilering overtuigend en passend en constateert dat zij aansluit bij een duidelijke behoefte binnen het werkveld. Ook is het panel positief over de keuze voor een Nederlandstalig programma, omdat deze de beroepsgerichte positionering van de opleiding versterkt. Tegelijkertijd merkt het panel op dat de opleiding in de praktijk ruimte biedt voor specialisatie in Mediterrane en bioarcheologische thema's, voortbouwend op sterke punten uit de bachelor. Deze inhoudelijke breedte en continuïteit komt volgens het panel echter nog beperkt tot uitdrukking in het geformuleerde profiel en de externe communicatie. Het panel adviseert daarom om deze specialisatiemogelijkheden explicieter zichtbaar te maken, zodat de opleiding haar inhoudelijke potentieel beter benut en zich in de profilering niet tekortdoet.

Aansluiting werkveld

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie van de RUG onderhouden een structurele relatie met het archeologische en bredere erfgoedveld. Dit is erop gericht om de inhoud van de programma's en de beoogde leerresultaten te laten aansluiten bij actuele ontwikkelingen en professionele vereisten. Een belangrijk

element hierin is de Dag van de Noord-Nederlandse Archeologie, een jaarlijks georganiseerd platform waarin archeologische bedrijven, musea, gemeenten, provincies, kennisinstellingen en andere maatschappelijke partners samenkomen. Dit evenement wordt door de opleidingen gebruikt om deel te nemen aan discussies over ontwikkelingen binnen het vakgebied, om input te verzamelen over gewenste competenties van afgestudeerden en om de relevantie van het curriculum te toetsen aan praktijkervaringen in de regio en daarbuiten. Daarnaast vormt de verankering van het GIA in regionale, landelijke en internationale netwerken een belangrijke pijler voor de werkveldsafstemming. Stafleden nemen deel aan onderzoeksprojecten en adviestrajecten met professionele partners, onderhouden intensieve contacten met archeologische bedrijven en erfgoedinstellingen en participeren in nationale overlegstructuren rondom archeologisch onderzoek en erfgoedbeheer. Deze netwerken fungeren als continu kanaal voor wederzijdse uitwisseling, waardoor veranderingen in regelgeving, kwaliteitsnormen of onderzoekstrends tijdig in beeld komen en kunnen worden verwerkt in de eindkwalificaties en curriculumonderdelen van beide opleidingen.

Het panel constateert dat de bachelor- en masteropleidingen Archeologie structureel en zorgvuldig investeren in de aansluiting met het beroepenveld. De Dag van de Noord-Nederlandse Archeologie ziet het panel als een effectief instrument om actuele ontwikkelingen en verwachtingen uit het werkveld te betrekken bij het onderwijs. Daarnaast zijn de lijnen met regionale partners kort en zijn de netwerken van stafleden stevig verankerd, wat bijdraagt aan een blijvend actuele en relevante afstemming met het archeologische en erfgoedveld. Door structurele afstemming met de beroepsnormen waarborgen beide opleidingen dat afgestudeerden beschikken over competenties die in het huidige werkveld worden verwacht.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding Archeologie beschikt over een duidelijk en consistent profiel, met heldere keuzes voor Noordwest-Europese en Mediterrane archeologie en bioarcheologie. De beoogde leerresultaten sluiten goed aan bij academische en beroepsmatige vereisten. Ook waardeert het panel de Nederlandstalige positionering. Het panel adviseert om de arctische archeologie, als uniek en onderscheidend profielonderdeel, explicieter en duurzamer zichtbaar te maken. De masteropleiding kent volgens het panel een heldere profilering gericht op de Nederlandse arbeidsmarkt, met leerresultaten op passend masterniveau. Het panel adviseert om de in de praktijk aanwezige mogelijkheden tot specialisatie in Mediterrane en bioarcheologische thema's nadrukkelijker te verankeren in het profiel en de communicatie. Voor beide opleidingen oordeelt het panel dat de aansluiting met het beroepenveld structureel, goed onderhouden en overtuigend is.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleidingen op standaard 1 voldoen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum bacheloropleiding

De bacheloropleiding Archeologie is een driejarig programma van 180 EC (zie ook bijlage 2), ontworpen om studenten een brede academische basis te bieden in zowel de Noordwest-Europese als de Mediterrane

archeologie, aangevuld met specialistische mogelijkheden in onder meer bioarcheologie en antropologische archeologie. De curriculumopbouw volgt een leerlijnenstructuur die samenhang beoogt aan te brengen tussen theoretische vorming, methodologische ontwikkeling, laboratoriumvaardigheden en praktijkervaring.

Jaar 1 richt zich primair op een breed overzicht van het vakgebied, waarin studenten in tien verplichte cursussen van 5 EC kennismaken met de belangrijkste periodisering, theorieën en methoden van archeologisch onderzoek. Ook maken zij in dit jaar voor het eerst kennis met veldwerkpraktijken door middel van de eerste door de eigen opleiding verzorgde veldwerkcursus (10 EC). Dit jaar legt de basis voor verdere verdieping en vormt een oriënterende fase waarin studenten inzicht krijgen in de verschillende thematische en regionale specialisaties binnen de archeologie.

In jaar 2 wordt deze basis verder uitgebouwd via een serie thematische en regionale leerlijnen. De opleiding kent volledige leerlijnen in Noordwest-Europese en Mediterrane archeologie, bestaande uit samenhangende vakken van in totaal 20 EC, waarvan studenten er één kiezen. Daarnaast doorlopen alle studenten de omvangrijke bioarcheologieleerlijn van 30 EC, waarin zij intensief werken in de laboratoria van het GIA en in specialistische 5 EC-cursussen vaardigheden ontwikkelen op het gebied van osteologie, archeobotanie, zoöarcheologie en archeometrie. Deze leerlijn wordt ondersteund door een integratievak, 'Integrated Bioarchaeology', waarin studenten materiaalstudies en interpretatie verbinden aan bredere archeologische vragen. Praktische training vindt plaats via een tweede veldwerkcursus (10 EC), in Nederland of in het Middellandse Zeegebied, waarmee studenten vertrouwd raken met opgravingsmethoden, documentatie en veldwerktechnieken.

Het derde jaar biedt ruimte voor verbreding en specialisatie. Studenten kiezen een minor buiten of binnen de opleiding, waaronder de interdisciplinaire university minors Arctic and Antarctic Studies en Antropologie. Theoretische verdieping in het Nederlandse erfgoedstelsel vindt plaats in de verplichte cursussen Theorie in Praktijk en Mens & Materiële Cultuur (beide 5 EC) en studenten kiezen voor verdieping binnen archeologische thema's via keuzevakken (5 EC) als Themes in Bioarchaeology, Archeologie tussen Monumentenzorg en Politiek en Mediterranean Connections. Daarnaast schrijven studenten in dit jaar hun bachelorscriptie (10 EC), waarin zij onderzoek doen binnen een door henzelf gekozen deelgebied en zelfstandig een archeologische vraagstelling uitwerken.

Het panel is positief over de opbouw, samenhang en inhoudelijke kwaliteit van het curriculum van de bacheloropleiding Archeologie. Het programma kent een duidelijke en herkenbare structuur waarin kennis en vaardigheden dakpansgewijs worden opgebouwd: elementen uit verschillende vakken grijpen inhoudelijk en didactisch op elkaar in en versterken elkaar over de studie jaren heen. Het curriculum biedt studenten zowel een brede academische basis als ruimte voor inhoudelijke verdieping en specialisatie. Door de opbouw van het programma volgen alle studenten een gemeenschappelijk kerncurriculum, waarin methodologische, praktische en academische basiscompetenties systematisch aan bod komen. Deze opzet zorgt dat studenten gedurende de opleiding voldoende en vergelijkbaar onderwijs ontvangen op deze onderdelen, in lijn met de vereisten van het vakgebied, terwijl binnen keuzeruimte en specialisatietrajecten differentiatie mogelijk blijft. Het panel waardeert in het bijzonder de integratie van theoretische vorming, laboratoriumonderwijs en veldwerk. De vakinhoudelijke leerlijnen zijn coherent uitgewerkt en de opleiding beschikt over een stevig en goed doordacht aanbod in bioarcheologie, methoden en technieken. Studenten ontwikkelen specialistische vaardigheden in onder meer osteologie, archeobotanie, zoöarcheologie en archeometrie, die consequent worden verbonden aan bredere archeologische interpretaties. De combinatie van laboratoriumpractica, veldwerkcursussen en integrerende vakken draagt bij aan een consistent en samenhangend curriculum.

Met betrekking tot de aansluiting op beroepsvereisten constateert het panel dat de rol van de KNA in de documentatie voorafgaand aan de visitatie niet direct zichtbaar was. Tijdens de visitatie en in gesprekken met docenten en studenten werd echter duidelijk dat de beroepsvereisten en competenties van de KNA in de praktijk substantieel en op een natuurlijke wijze zijn geïntegreerd, met name in de veldwerk cursussen. Het panel beschouwt dit als een sterk punt van de opleiding en merkt op dat er in het curriculum vakinhoudelijk en praktisch meer aanwezig is dan op papier expliciet wordt gemaakt. Het panel benadrukt dan ook dat de opleiding dit explicieter zichtbaar zou moeten maken in de externe communicatie. Naast veldwerk omvat de praktische component ook vaardigheden zoals archeologisch tekenen, documentatie en conservering, onder meer binnen vakken als Materiaalkennis, hetgeen door het panel nadrukkelijk wordt gewaardeerd.

Tegelijkertijd ziet het panel ruimte voor verbetering in de positionering en structurering van academische vaardigheden binnen het curriculum. Hoewel deze vaardigheden op verschillende momenten aan bod komen, zijn zij momenteel versnipperd over vakken en vaak verbonden aan toetsmomenten, wat door studenten als belastend wordt ervaren. Het panel constateert dat de opleiding zich bewust is van deze problematiek en recent stappen heeft gezet, onder meer met de ontwikkeling van een Brightspace-omgeving gericht op academische en inhoudelijke vaardigheden. Het panel merkt echter op dat deze aanpak sterk leunt op eigen initiatief en zelfsturing van studenten. In de praktijk maken met name studenten die reeds sterk gemotiveerd en vaardig zijn vaker gebruik van dergelijke ondersteuningsmogelijkheden, terwijl studenten die baat zouden hebben bij meer structurele begeleiding deze niet altijd vanzelfsprekend benutten. Het panel beveelt daarom aan om academische vaardigheden explicieter, actiever en structureler in het curriculum te integreren, waarbij de verantwoordelijkheid nadrukkelijk bij de opleiding ligt en niet bij studenten.

Curriculum masteropleiding

De masteropleiding Archeologie is een éénjarig programma van 60 EC dat studenten voorbereidt op een professionele loopbaan binnen het Nederlandse archeologische en erfgoedveld. Het curriculum is opgebouwd rond projectmatig en praktijkgericht leren, waarbij studenten inzicht ontwikkelen in zowel de inhoudelijke als organisatorische aspecten van archeologisch erfgoedbeheer. De opleiding richt zich nadrukkelijk op het Nederlandse archeologische bestel en op de competenties die vereist zijn voor werkzaamheden binnen het KNA- en BRL-kader. Tegelijkertijd biedt de opleiding ruimte voor academische verdieping via keuzeonderwijs en onderzoeksprojecten.

Het eerste semester bestaat uit thematische en projectgerichte vakken die samen 30 EC omvatten. Studenten volgen twee thematische kernmodules van elk 5 EC: Archeologie en Maatschappij, waarin zij inzicht krijgen in de maatschappelijke context van archeologisch onderzoek, erfgoedbeheer en publieksarcheologie in Nederland, en Archeologie en Erfgoed van WOII. Via casuïstiek en locatiebezoek besteden deze modules aandacht aan stakeholderperspectieven en ethische vraagstukken rond beladen erfgoed. In de module Projectontwerp en Uitwerking (10 EC) leren studenten, uitgaande van zelfstandig geformuleerde onderzoeksvragen, vindplaatsgericht veldonderzoek op KNA+-niveau uit te werken en te analyseren met inzet van diverse archeologische specialismen. De module Regionale Synthese (10 EC) richt zich op integratie van regionale archeologische kennis. In beide projectmodules is het uitgangspunt dat co-teaching wordt toegepast, waarbij stafleden met expertise in Noordwest-Europese en Mediterrane archeologie gezamenlijk onderwijs verzorgen. In de praktijk is dit niet altijd structureel en expliciet zichtbaar in de syllabi, aangezien de inzet van aanvullende expertise soms plaatsvindt op afroep of afhankelijk is van studentinteresse en niet in alle gevallen formeel is verankerd in de onderwijstoedeling.

Het tweede semester bestaat uit twee grote onderdelen die elk een belangrijke schakel vormen in de beroepsvorming: de stage en de masterscriptie. De stage, waarvoor het programma 10 EC reserveert, is

verplicht voor alle studenten en vindt plaats bij archeologische bedrijven, overheden, musea of erfgoedinstellingen. Voor studenten die zich academisch willen verdiepen, biedt de opleiding de mogelijkheid om een onderzoeksstage binnen de laboratoria van het GIA te volgen, bijvoorbeeld rond materiaalstudies die bijdragen aan lopende wetenschappelijke projecten. Dit sluit aan bij de onderwijsvisie waarin praktijk en onderzoek nauw met elkaar verbonden zijn. De scriptie (20 EC) vormt de afsluiting van het programma en vereist dat studenten zelfstandig een onderzoeksvraag formuleren, relevante methoden selecteren en hun bevindingen presenteren in een academische context.

Binnen de vaste modules kunnen studenten specifieke regionale of thematische specialisaties kiezen die aansluiten bij hun beoogde werkveld of onderzoeksinteresse, Noordwest-Europa of Mediterrane wereld en bijvoorbeeld bioarcheologie of cultuurhistorie. In Projectontwerp en Uitwerking en Regionale Synthese krijgen studenten expliciet ruimte om in kleine groepen eigen onderzoeksinteresses te verkennen en uit te diepen. Samenhang tussen de verschillende onderdelen zoekt de opleiding door studenten projectmatige competenties uit het eerste semester direct toe te laten passen in de stage en scriptie.

Het panel is positief over de opzet en samenhang van het curriculum van de masteropleiding Archeologie. Door de heldere structuur en de nadruk op projectmatig en praktijkgericht leren functioneert de opleiding als een coherente leeromgeving waarin studenten zowel professionele als academische vaardigheden ontwikkelen die essentieel zijn voor het functioneren binnen het Nederlandse archeologische en erfgoedveld. De focus op het Nederlandse archeologische bestel en de koppeling aan beroepspraktijken binnen het KNA- en BRL-kader beoordeelt het panel als passend en overtuigend. Het panel waardeert ook de mate van flexibiliteit binnen het programma. Studenten kunnen, binnen vaste kernmodules, hun eigen inhoudelijke accenten leggen en zich specialiseren in onder meer Noordwest-Europese, Mediterrane of bioarcheologische thema's. Deze individuele benadering maakt het mogelijk om het programma af te stemmen op uiteenlopende loopbaanperspectieven, wat het panel als een duidelijke meerwaarde beschouwt.

Het panel signaleert dat, hoewel in de praktijk binnen het projectonderwijs ruimte bestaat voor verdieping in onder meer Mediterrane archeologie en bioarcheologie, deze expertise in de formele beschrijving van het programma en de modules niet zichtbaar is. Door de opzet van het projectonderwijs is het niet altijd duidelijk welke docenten verantwoordelijk zijn voor welke inhoudelijke lijnen. Het panel waardeert de flexibiliteit en inhoudelijke rijkdom die het projectonderwijs mogelijk maakt, maar doet de aanbeveling om de beoogde verdeling tussen Noordwest-Europese en Mediterrane expertise in mastercursussen expliciet te borgen en dit ook duidelijker te communiceren.

De relatie met het werkveld is volgens het panel sterk verankerd in het curriculum. In de leerlijn Projectgeoriënteerd werken, en specifiek in de verplichte modules Projectontwerp en Uitwerking en Regionale Synthese, werken studenten in kleine groepen aan realistische opdrachten waarin zij leren projectplannen op te stellen, onderzoekskeuzes te verantwoorden en complexe archeologische vraagstukken synthetisch te benaderen. Het panel acht deze combinatie van groepswerk, academische reflectie en professionele toepasbaarheid bijzonder waardevol.

Tegelijkertijd signaleert het panel een aandachtspunt met betrekking tot de stagecomponent. Studenten die instromen vanuit hogeschool Saxion krijgen momenteel regelmatig vrijstelling voor de stage, omdat zij aantoonbaar beschikken over ruime praktijkervaring. Hoewel een deel van deze instroomgroep ervoor kiest een stage met een meer onderzoeksgericht karakter te volgen, constateert het panel dat andere studenten hierdoor feitelijk 10 EC vrijgesteld krijgen zonder een alternatieve leeractiviteit op masterniveau. Het panel acht deze situatie niet wenselijk, omdat andere vaardigheden zoals onderzoeksvaardigheden voor deze

groep studenten nog juist een belangrijk ontwikkelpunt kunnen zijn. Het panel beveelt aan dat de opleiding de stage voor alle studenten verplicht stelt en verwelkomt in dat kader de door het opleidingsmanagement aangekondigde intentie om de leerdoelen hierop aan te passen. Voor studenten met een hbo-bachelor kan deze verplichting vervolgens een sterker onderzoeksgestuurd karakter krijgen, zodat voor deze groep studenten met de verplichte stage juist de ontwikkeling van academische onderzoeksvaardigheden verder wordt geborgd.

Onderwijsvisie en didactisch concept

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie van de RUG delen een gemeenschappelijke onderwijsvisie verankerd in de academische traditie en maatschappelijke positionering van het GIA. Beide opleidingen beschouwen archeologie als een empirisch-wetenschappelijk vak waarin theorievorming, materiaalonderzoek, veldwerk en maatschappelijke relevantie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het onderwijs is gericht op het ontwikkelen van kritische, onderzoekende professionals die archeologische data kunnen interpreteren in hun historische en culturele context, maar die zich ook bewust zijn van de maatschappelijke, erfgoedkundige en beleidsmatige implicaties van archeologisch handelen. Centraal in de onderwijsvisie staat het principe van onderzoeksgestuurd en praktijkgericht leren. Studenten leren vanuit authentieke casussen, actuele onderzoeksprojecten van stafleden en concrete materiaalstudies. De opleidingen benadrukken dat academische archeologen zowel theoretisch onderlegd als methodologisch vaardig moeten zijn en dat een goede archeoloog beschikt over een combinatie van analytische, praktische en communicatieve competenties. Dit leidt tot een didactische aanpak waarin hoorcolleges worden afgewisseld met interactieve werkgroepen, laboratoriumsessies, veldwerkpractica en projectmatig onderwijs. Co-teaching, het inzetten van meerdere docenten met verschillende regionale of methodologische specialismen binnen één cursus, wordt in beide programma's gebruikt om interdisciplinariteit en breedte van perspectieven te bevorderen.

In de bachelor ligt de nadruk op oriëntatie, vorming en vaardigheidsopbouw. De didactische aanpak richt zich op het geleidelijk ontwikkelen van academische vaardigheden, het leren omgaan met archeologische bronnen en data, en het oefenen met methoden in laboratoria en opgravingscontexten. Studenten doorlopen leerlijnen waarin theorie, regio's en technieken systematisch worden opgebouwd. Werkvormen omvatten onder meer hoor- en werkcolleges, geïntegreerde practica (zoals osteologie, archeobotanie en archeometrie), veldwerk cursussen, literatuurstudie en kleinschalige onderzoeksopdrachten. De opleiding benadrukt actief leren: studenten analyseren materiaal uit de uitgebreide GIA-collecties, voeren zelf metingen en reconstructies uit en leren interpreteren op basis van empirische gegevens. Het didactisch concept bevordert bovendien reflectie op de rol van archeologie in de maatschappij; thema's zoals erfgoedbeheer en de ethiek van archeologisch onderzoek komen terug in onderwijs en opdrachten.

In het onderwijs wordt bewust gebruik gemaakt van de internationale samenstelling van het docententeam om studenten in aanraking te brengen met actuele onderzoeksontwikkelingen. Met name promovendi en postdocs leveren hieraan een bijdrage door recente thema's en methoden, zoals Open Science en aDNA- en isotopenanalyse, in te brengen in het onderwijs. Dit onderwijs vindt plaats in nauwe afstemming met vaste stafleden en wordt alleen ingezet wanneer de Engelstalige didactische kwaliteit van de onderzoekers toereikend is. Onderdelen van het onderwijs worden hierdoor in het Engels verzorgd, maar studenten geven aan deze vorm van tweetalig onderwijs te waarderen vanwege de inhoudelijke meerwaarde en zij achten hun eigen Engelse taalvaardigheid toereikend. Opdrachten en toetsing blijven Nederlandstalig.

De master bouwt voort op de basis van de bachelor maar verschuift de focus naar professionalisering, projectmatig werken en zelfstandige oordeelsvorming. Didactische kernprincipes zijn: leren door doen, integratie van onderwijs en beroepspraktijk, en intensieve begeleiding in kleinere groepen. In vakken zoals

Projectontwerp en Uitwerking en Regionale Synthese werken studenten aan complexe vraagstukken die aansluiten op het Nederlandse archeologische bestel en worden professionele standaarden en beleidskaders expliciet toegepast. Co-teaching wordt ingezet om multidisciplinaire perspectieven te integreren. De master gebruikt daarnaast werkcolleges, projectgroepen, casusanalyses en begeleide onderzoeks- of erfgoedopdrachten. De stage en scriptie vormen didactisch het culmineerpunt: studenten leren functioneren in een professionele omgeving en tonen beheersing van academische en praktijkgerichte vaardigheden.

Het panel is positief over de onderwijsvisie en didactische aanpak van de bachelor- en masteropleidingen Archeologie en constateert dat de opleidingen inhoudelijk en didactisch goed op elkaar zijn afgestemd. De bachelor legt een brede academische en methodologische basis, terwijl de master deze verdieping biedt via projectmatige toepassing, inbedding in de beroepspraktijk en toenemende professionele zelfstandigheid. De sterke onderzoeks-inbedding van het GIA, in combinatie met de doorlopende rol van materiaalonderzoek, veldwerk en interdisciplinaire perspectieven, vormt volgens het panel een consistente en herkenbare didactische lijn door beide opleidingen.

Voor de bachelor beoordeelt het panel de gekozen werkvormen als gevarieerd, doordacht en passend bij de opleidingsdoelen. De afwisseling van hoor- en werkcolleges, practica, veldwerk en kleinschalige onderzoeksopdrachten ondersteunt de geleidelijke opbouw van kennis en vaardigheden. Voor de master is het panel in het bijzonder zeer te spreken over het projectonderwijs, waarin studenten leren werken met realistische casussen, projectplannen opstellen en complexe vraagstukken zelfstandig analyseren. Het panel kwalificeert deze aanpak als sterk, inspirerend en didactisch zeer effectief voor de voorbereiding op professionele rollen binnen het archeologische en erfgoedveld.

Toelating en studentenpopulatie

De bacheloropleiding Archeologie kent een open en brede toelating, conform de bepalingen in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Toegang wordt verleend aan studenten met een vwo-diploma, ongeacht profiel, evenals aan studenten met een hbo-propedeuse. Voor kandidaten met een buitenlandse vooropleiding beslist de toelatingscommissie of het diploma in het land van herkomst toegang geeft tot universitair onderwijs. Daarbij worden ook de geldende taaleisen betrokken. Indien toelating plaatsvindt op basis van een buiten Nederland behaald diploma, kan de toelatingscommissie voorafgaand aan inschrijving een toets Nederlands verplicht stellen; aan deze eis wordt in ieder geval voldaan met het staatsexamen NT2-II. Aspirant-studenten krijgen de mogelijkheid om voorafgaand aan inschrijving deel te nemen aan matchingsactiviteiten die resulteren in een studiekeuzeadvies. De instroom in de bachelor laat in de afgelopen jaren een stijgende lijn zien, van 23 studenten in 2019 naar respectievelijk 36 en 37 studenten in 2023 en 2024.

De masteropleiding Archeologie kent een selectieve toelating, waarbij de vooropleiding en het opleidingsprofiel van de kandidaat centraal staan. Toelaatbaar zijn studenten met een Nederlands of buitenlands bachelordiploma die, ter beoordeling van de toelatingscommissie, beschikken over kennis, inzicht en vakspecifieke vaardigheden op universitair bachelorniveau in de archeologie. Bezitters van een bachelordiploma Archeologie van de RUG of een andere Nederlandse universiteit worden geacht automatisch aan deze vereisten te voldoen. Voor kandidaten met een andere vooropleiding beslist de toelatingscommissie over toelating; indien een formeel bachelordiploma ontbreekt, kan worden beoordeeld of het vereiste niveau op andere wijze is aangetoond. Bij toelating op basis van een buitenlands diploma kan een Engelse taaltoets worden vereist; voor Nederlands geldt dat aan de taaleis wordt voldaan met NT2-II. De instroom in de master bedraagt de laatste jaren circa 15 studenten per jaar en vertoont een lichte groei.

Voor studenten die niet direct toelaatbaar zijn tot de master, kan een individueel samengesteld pre-masterprogramma van maximaal 60 EC worden opgelegd. Specifiek voor studenten van hbo Archeologie Saxion bestaan doorstroomroutes via een 30 EC minor binnen hun bachelorprogramma aan Saxion of een 30 EC pre-masterprogramma na afloop.

Het panel stelt vast dat de toelatingseisen en toelatingsprocedures voor zowel de bachelor- als de masteropleiding Archeologie helder zijn geformuleerd, consistent worden toegepast en goed aansluiten bij het niveau en profiel van de opleidingen. Het panel waardeert de transparante rol van de toelatingscommissie en acht de combinatie van open toegang in de bachelor en selectieve toelating in de master passend bij de doorlopende leerlijn. Ook de mogelijkheden voor maatwerk in de vorm van individueel samengestelde pre-mastertrajecten, beoordeelt het panel als zorgvuldig en adequaat.

Studeerbaarheid en begeleiding

De bacheloropleiding Archeologie beschikt over een begeleidings- en ondersteuningsstructuur die studenten gedurende de gehele opleiding ondersteunt bij hun studievoortgang en academische ontwikkeling. Voorafgaand aan de start van de opleiding ontvangen aankomende studenten informatie via facultaire en universitaire voorlichtingskanalen. Bij aanvang van de studie informeert de opleiding studenten over het curriculum, toetsvormen en studieplanning, onder meer via de studiegids en de elektronische leeromgeving Brightspace. Binnen Brightspace maakt de opleiding gebruik van een uniform course template, waardoor informatie over leerdoelen, toetsing, deadlines en studiematerialen overzichtelijk en consistent wordt aangeboden.

De studiebegeleiding in de bachelor is gelaagd ingericht. In het eerste jaar is sprake van intensieve begeleiding, met aandacht voor studievaardigheden, academische verwachtingen en de overgang naar het universitaire onderwijs. Studenten kunnen gedurende de opleiding terecht bij de studieadviseur voor vragen over studieplanning, voortgang, keuzemogelijkheden in het curriculum en persoonlijke omstandigheden die de studie beïnvloeden. Indien nodig kunnen studenten worden doorverwezen naar facultaire of universitaire ondersteuningsvoorzieningen. De opleiding kent korte lijnen tussen studenten, studieadviseur en docenten, mede door de relatief kleinschalige opzet van het programma.

In het curriculum is begeleiding verweven met het onderwijs, onder meer via werkgroepen, practica en veldwerk cursussen, waarin studenten in kleine groepen werken en frequente feedback ontvangen op hun voortgang. Docenten spelen hierin een actieve rol door studenten te begeleiden bij het ontwikkelen van academische en praktische vaardigheden. In latere studie jaren verschuift de begeleiding geleidelijk van sterk gestructureerd naar meer zelfstandigheid, passend bij het toenemende niveau en de voorbereiding op de bachelorscriptie. Studenten gaven tijdens de visitatie aan het panel aan dat zij vanaf het eerste jaar zeer goed contact ervaren met docenten, studieadviseur en ouderejaars studenten, waardoor zij deze overgang als geleidelijk en positief ervaren en het voor hen duidelijk blijft bij wie zij terecht kunnen voor vragen of ondersteuning; het informele netwerk binnen de opleiding, onder meer via persoonlijk contact met docenten en de studievereniging, speelt hierbij een belangrijke rol. De studievereniging Bachur speelt ook een belangrijke informele rol in de leeromgeving. Deze organiseert regelmatig activiteiten voor Archeologiestudenten.

Een specifiek element binnen de bachelor is de begeleiding tijdens het scriptietraject. De opleiding heeft na de vorige visitatie scriptie klassen geïntroduceerd om de begeleiding van bachelorscripties te structureren en de studeerbaarheid te vergroten. Binnen deze scriptie klassen worden studenten begeleid bij het formuleren van een haalbare onderzoeksvraag, het opstellen van een onderzoeksvoorstel, het plannen van het schrijfproces en het verwerken van feedback. De scriptie klassen voorzien daarnaast in gezamenlijke

bijeenkomsten waarin studenten voortgang bespreken en ervaringen uitwisselen, wat bijdraagt aan transparantie en tijdige afronding van het scriptietraject. Studenten ervaren de scriptieklassen als een duidelijke meerwaarde, omdat zij deze beschrijven als een ondersteunende en laagdrempelige structuur die hen helpt om regelmatig aan de scriptie te blijven werken, met een vast aanspreekpunt in het proces en ruimte voor een informele, veilige uitwisseling van voortgang en ervaringen.

De opleiding zoekt doorlopend naar de balans tussen studielast, begeleiding en zelfstandigheid. Door vaste momenten voor begeleiding, duidelijke deadlines en expliciete verwachtingen beoogt de bacheloropleiding een realistische studeerbaarheid te waarborgen en onnodige studievertraging te voorkomen. Uit de in de documentatie gepresenteerde rendementscijfers blijkt dat de uitval van studenten na het eerste studiejaar in de afgelopen jaren varieert tussen circa 25 en 30%, voornamelijk in het kader van het bindend studieadvies. In de latere studie jaren is de uitval minimaal. Tegelijkertijd laat de ontwikkeling van de studieduur een duidelijke verbetering zien: waar studenten in de jaren voorafgaand aan de huidige accreditatieperiode gemiddeld circa 48 maanden over de opleiding deden, is de gemiddelde studieduur in recente cohorten gedaald tot minder dan 40 maanden. Volgens de opleiding is deze ontwikkeling met name te danken aan de versterking van de begeleidingsstructuur, de verdere explicitering van verwachtingen en de meer gestructureerde inrichting van het scriptietraject.

Het panel is positief over de wijze waarop studeerbaarheid en begeleiding in de bacheloropleiding zijn vormgegeven. Het constateert dat de kleinschalige opzet van de opleiding bijdraagt aan de toegankelijkheid van begeleiding en aan korte lijnen tussen studenten, docenten en studieadviseur. Studenten gaven aan dat zij na het eerste studiejaar goed weten bij wie zij terecht kunnen voor ondersteuning en spraken tijdens de visitatie zeer waarderend over de studieadviseur. De uitval in het eerste studiejaar is relatief hoog, maar dit acht het panel niet verontrustend. Het panel beschouwt deze uitval mede als een gevolg van het functioneren van het bindend studieadvies en stelt vast dat uitval in latere studie jaren daardoor juist minimaal is. De rendementsontwikkeling in de bachelor acht het panel opvallend positief, met duidelijke verbeteringen sinds de vorige visitatie.

De masteropleiding Archeologie kent een gestructureerde begeleidings- en ondersteuningsinfrastructuur die is afgestemd op het intensieve en compacte karakter van het éénjarige programma. Studenten worden bij de start van de opleiding geïnformeerd over de opzet van het curriculum, de samenhang tussen onderwijs, stage en scriptie, en de verwachtingen ten aanzien van zelfstandigheid en professionele houding. Informatie over vakken, toetsing en planning is toegankelijk via de studiegids en Brightspace, waar eveneens gebruik wordt gemaakt van een uniform course template.

De begeleiding in de master is nauw verweven met het onderwijs en vindt grotendeels plaats in kleinschalige settings. In de projectmatige kernvakken van het eerste semester ontvangen studenten intensieve begeleiding van docenten bij het uitwerken van projecten, onderzoeksvoorstellen en syntheseopdrachten. Deze begeleiding is zowel inhoudelijk als procesmatig van aard en ondersteunt studenten bij het plannen, uitvoeren en evalueren van complexe taken. De zelfevaluatie benadrukt dat deze vorm van begeleiding aansluit bij het didactische uitgangspunt van leren door doen en bij de voorbereiding op de beroepspraktijk.

Naast vakinhoudelijke begeleiding kunnen masterstudenten terecht bij de studieadviseur voor ondersteuning bij studievoortgang, keuzes binnen het programma en persoonlijke omstandigheden. Ook hier speelt informele begeleiding door docenten en programmacoördinatoren een belangrijke rol door de kleinschaligheid van de master en de intensieve onderwijsvormen. Dit draagt bij aan de toegankelijkheid van ondersteuning en aan tijdige signalering van knelpunten.

Het tweede semester, waarin stage en de scriptie centraal staan, kent een eigen begeleidingsstructuur. Studenten ontvangen begeleiding bij het vinden en vormgeven van een passende stage, afgestemd op hun professionele of academische ambities. Dit vindt plaats via de stageklas en de stagecoördinator, die studenten actief informeren over geschikte stageplaatsen en een overzicht bieden van organisaties die eerder succesvol studenten hebben begeleid, terwijl er tegelijk ruimte is om eigen stage-initiatieven te ontwikkelen. Studenten geven aan dat ook interne stages transparant en laagdrempelig worden aangeboden, waarbij zij vaak zelfs op basis van hun interesseprofiel door docenten worden benaderd voor passende projecten. Tijdens de stage blijft er contact met de opleiding via een stagebegeleider. De masterscriptie wordt begeleid door een inhoudelijk deskundige docent en vormt de afsluiting van het programma. Ook in de master zijn scriptieklassen ingevoerd. Deze scriptieklassen bieden een gestructureerd kader voor het scriptieproces en ondersteunen studenten bij het formuleren van een onderzoeksvraag, het afbakenen van het onderzoek en het plannen van het schrijftraject binnen de beperkte tijdsduur van de master. Door gezamenlijke bijeenkomsten en vaste begeleidingsmomenten beoogt de opleiding de voortgang te bewaken en de studeerbaarheid van het programma te versterken.

Omdat studenten de opleiding vaak als intensief ervaren, zet de opleiding in op duidelijke structuur, frequente begeleiding en heldere verwachtingen, met als doel studenten in staat te stellen het programma binnen de nominale studieduur af te ronden. De aan het panel gepresenteerde rendementscijfers ondersteunen dit beeld. De uitval in de masteropleiding is beperkt en varieert per cohort van nul tot maximaal enkele studenten. Ten aanzien van de studieduur laat de zelfevaluatie een duidelijke positieve ontwikkeling zien: in de jaren voorafgaand aan de huidige accreditatieperiode lag de gemiddelde studieduur rond of boven de twee jaar. In recentere cohorten is deze gemiddelde studieduur gedaald tot circa 16 maanden, met jaren waarin alle studenten de opleiding nominaal hebben afgerond.

Ook voor de masteropleiding is het panel positief over de studeerbaarheid en begeleiding. De kleinschaligheid van het programma draagt volgens het panel bij aan intensieve begeleiding, tijdige signalering van knelpunten en een goede toegankelijkheid van docenten en studieadviseur. Het panel stelt vast dat de rendementscijfers van de masteropleiding zich de afgelopen jaren duidelijk hebben verbeterd. De beperkte uitval en de verkorting van de gemiddelde studieduur acht het panel een indicatie dat de opleiding erin slaagt studenten zonder veel vertraging te laten afstuderen. In dit verband waardeert het panel de invoering van scriptieklassen als een zinvolle maatregel die bijdraagt aan structuur, voortgangsbewaking en tijdige afronding. Het panel ziet een veeleisend, maar goed studeerbaar masterprogramma.

Faciliteiten voor studenten met een functiebeperking

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie bieden voorzieningen en begeleiding voor studenten met een functiebeperking binnen het facultaire en universitaire kader. Studenten met een functiebeperking of bijzondere persoonlijke omstandigheden kunnen zich wenden tot de studentendecaan, met wie zij bespreken welke aanpassingen of faciliteiten noodzakelijk zijn om het onderwijs en de toetsing op passende wijze te kunnen volgen. Op basis hiervan kunnen voorzieningen worden aangevraagd, zoals aangepaste tentamenvoorzieningen, verlenging van tentamentijd of andere maatwerkoplossingen. De studieadviseur fungeert daarbij als eerste aanspreekpunt binnen de opleiding en onderhoudt, waar nodig, contact met docenten en de examencommissie om de praktische uitvoering van toegekende voorzieningen te faciliteren. De opleidingen streven hierin naar toegankelijk onderwijs en een begeleidingsstructuur die studenten ondersteunt om studievertraging te voorkomen.

Een deel van de laboratoria en collecties is ondergebracht in bestaande, oudere gebouwen, waarvan de fysieke toegankelijkheid beperkt is. Voor studenten met een fysieke functiebeperking kan dit belemmeringen opleveren bij het gebruik van bepaalde onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten. In de documentatie en tijdens

de visitatie lichtte de opleiding toe dat voor de bacheloropleiding de studieadviseur potentiële studenten hier vooraf expliciet over informeert, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken bij hun inschrijving. In de masteropleiding kan de studieadviseur studenten ontraden om een specialisatie te kiezen waarvoor intensief gebruik van deze minder toegankelijke faciliteiten noodzakelijk is. De opleidingen zijn zich bewust van deze beperkingen en geven aan dat de mogelijkheden voor structurele aanpassingen in de bestaande infrastructuur beperkt zijn. Waar nodig zoeken de opleidingen naar pragmatische oplossingen om studenten toch toegang te bieden tot onderwijs en begeleiding, bijvoorbeeld door alternatieve werkvormen of aangepaste begeleiding, binnen de grenzen van de beschikbare faciliteiten.

Het panel stelt vast dat zowel op centraal als op facultair niveau voorzieningen beschikbaar zijn voor studenten met een functiebeperking. Door de relatief kleinschalige opzet van zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn de lijnen tussen studenten, studieadviseur en docenten kort. Dit bevordert een goede afstemming van begeleiding en voorzieningen op de individuele situatie van studenten en maakt het mogelijk om, binnen de bestaande kaders, tijdig en adequaat in te spelen op ondersteuningsbehoeften. Tegelijkertijd signaleert het panel een structureel knelpunt met betrekking tot de huisvesting en toegankelijkheid van de faciliteiten. Voor studenten met fysieke beperkingen zijn de huidige laboratoria en collecties onvoldoende toegankelijk. Het panel vindt het een onwenselijke situatie dat potentiële studenten in de voorlichting actief worden ontmoedigd om de opleiding of bepaalde specialisaties te volgen vanwege deze beperkingen, en vindt dat daarmee de toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten met een functiebeperking onder druk komt te staan. Ook het vorige visitatiepanel heeft dit punt opgemerkt. Tijdens de visitatie lichtte het faculteitsbestuur toe dat er naar aanleiding van deze feedback na de vorige visitatie werk is gemaakt van een traject richting nieuwe huisvesting voor de gehele faculteit, waarin ook de laboratoria en onderwijsruimten voor archeologie onder passende omstandigheden een nieuwe plek zouden krijgen. Door ingrijpende bezuinigingen is dit traject echter vertraagd en uiteindelijk heroverwogen, waardoor opnieuw naar de huisvesting van de archeologische collecties moest worden gekeken. Inmiddels is besloten één van de huidige gebouwen af te stoten, aangezien dit gebouw op geen enkele wijze geschikt is voor het onderwijs en het beheer van de collecties. Het panel heeft begrip voor het feit dat het realiseren van adequate huisvesting een complex en kostbaar traject is en dat externe omstandigheden en financiële beperkingen hierin een bepalende rol hebben gespeeld. Tegelijkertijd stelt het panel vast dat verdere vertraging niet wenselijk is. Het panel beveelt daarom aan er op korte termijn werk van te maken dat het onderwijs, in al zijn facetten, daadwerkelijk toegankelijk wordt voor alle studenten. Daarbij onderschrijft het panel de plannen van het faculteitsbestuur om op korte termijn alternatieve huisvesting voor laboratoria en onderwijsruimten te realiseren. Bovendien zijn de maatregelen niet alleen noodzakelijk vanuit het perspectief van toegankelijkheid, ze zijn ook essentieel voor het duurzame behoud en het verantwoord beheer van de archeologische collecties die onder de huidige omstandigheden eveneens onder druk staan.

Onderwijsgevend personeel

Het onderwijs in de bachelor- en masteropleidingen Archeologie wordt verzorgd door een divers samengesteld docententeam dat sterk is ingebed in het GIA. Zowel in de bachelor als in de master wordt het onderwijs grotendeels gedragen door de vaste wetenschappelijke staf van het GIA, aangevuld met tijdelijke onderzoekers (postdocs en promovendi) en incidenteel met docenten uit de ondersteunende staf of van buiten de universiteit. Alle leden van de vaste wetenschappelijke staf beschikken over een basiskwalificatie onderwijs (BKO); nieuwe staffleden behalen deze kwalificatie binnen twee jaar na aanstelling. Eén hoogleraar beschikt over een senior kwalificatie (SKO).

Het kernteam omvat hoogleraren, universitair hoofddocenten en universitair docenten met expertise die het volledige archeologische spectrum van de opleidingen afdekt. De vakinhoudelijke specialisaties bestrijken onder meer de archeologie van Noordwest-Europa, de Mediterrane wereld en West-Azië, bioarcheologie

(waaronder zooarcheologie, archeobotanie en osteologie), landschapsarcheologie, archeometrie en geoarcheologie, publieke en kritische erfgoedstudies, archeologie van conflict en oorlog, en Arctische archeologie en ecologie. Deze brede expertise maakt het mogelijk om zowel regionale als thematische leerlijnen te verzorgen en om onderwijs te verbinden met lopend onderzoek binnen het GIA.

De relatie tussen onderwijs en onderzoek is expliciet zichtbaar in beide opleidingen. In de bachelor verzorgen stafleden en tijdelijke onderzoekers gezamenlijk het onderwijs; via deze tijdelijke onderzoekers komen studenten in aanraking met actuele onderzoeksontwikkelingen die nog niet structureel in het curriculum zijn opgenomen, zoals Open Science en aDNA- en isotopenanalyse. In de master is de onderzoeksinbedding nog directer: de vaste onderzoeksstaf is actief betrokken bij het ontwerpen en uitvoeren van het onderwijs en de projectmodules zetten jaarlijks wisselende onderzoeksprojecten in waarbij de meest betrokken onderzoeker als docent optreedt. Zowel Projectontwerp en Uitwerking als Regionale Synthese werken met co-teaching waarin een docent met een specialisatie in Noordwest-Europa en één met een Mediterrane specialisatie samen het onderwijs verzorgen. Studenten kunnen hierdoor begeleiding krijgen die is afgestemd op specifieke regionale of thematische interesses.

Het panel is positief over de samenstelling, kwaliteit en betrokkenheid van het docententeam van de bachelor- en masteropleidingen Archeologie. Het docententeam is bevlogen, deskundig en sterk gemotiveerd om studenten te begeleiden in hun academische en professionele ontwikkeling. De BKO-verplichting waarborgt dat alle docenten voldoende didactisch onderlegd zijn. Studenten ervaren docenten als benaderbaar en inhoudelijk sterk en waarderen de intensieve begeleiding, met name in projectonderwijs, veldwerk en scriptietrajecten.

Ook op het vlak van vakinhoudelijke expertise is het panel positief. Het docententeam bestrijkt een breed palet aan archeologische specialismen. De sterke inbedding van het onderwijs in het onderzoek van het GIA zorgt ervoor dat studenten worden opgeleid in een onderzoeksintensieve omgeving en in aanraking komen met actuele wetenschappelijke ontwikkelingen. Het panel waardeert bovendien de internationale samenstelling van het docententeam, die bijdraagt aan diversiteit in perspectieven en wetenschappelijke benaderingen.

Wel constateert het panel, op basis van gesprekken met het opleidingsmanagement, dat de inzet van stafleden in projectmodules in de masteropleiding niet structureel wordt gecompenseerd. Naast de twee formele docenten van dit vak, zijn stafleden bij het onderwijs betrokken die binnen hun eigen onderzoeksprojecten studenten begeleiden. Dit wordt niet als onderwijstijd verantwoord voor vaste stafleden, alleen promovendi kunnen deze inzet binnen hun onderwijsverplichting laten vallen. Het panel acht dit onwenselijk en adviseert om het onderwijs in projectmodules expliciet als onderwijstijd te erkennen en te verankeren in de taakverdeling, teneinde te hoge werkdruk en ongelijkheid te voorkomen.

Het panel heeft met de opleidingen gesproken over de continuïteit en toekomstbestendigheid van het docententeam. Het panel heeft daarbij begrepen dat de omvang van het docententeam de komende jaren door pensioneringen en ander personeelsverloop onder druk komt te staan. Als de opleiding haar inhoudelijke profiel en academische kwaliteit wil behouden, is het volgens het panel noodzakelijk dat de onderliggende expertise duurzaam wordt geborgd. Dit geldt in het bijzonder voor relatief kwetsbare expertisedomeinen, zoals erfgoedstudies en archeometrie. Voor erfgoedstudies merkt het panel op dat de expertise op hoogleraarsniveau dreigt te verdwijnen. Hoewel recent een universitair docent met expertise op dit terrein is aangesteld, kan het wegvallen van een hoogleraar de zichtbaarheid en senioriteit van dit domein binnen de opleiding verzwakken. Voor archeometrie geldt dat dit domein binnen de opleiding uitsluitend via een bijzonder hoogleraarschap is verankerd. Het panel merkt in dit verband op dat de termijn

van de bijzonder hoogleraar archeometrie op korte termijn afloopt en dat het vaste staflid met conservatie en materiaalkennis als specialisme (tevens beheerder van het lab voor conservatie en materiaalkennis) komend jaar met pensioen gaat. Het wegvallen van deze posities kan directe gevolgen hebben voor het curriculum en de inhoudelijke breedte van het onderwijs. Het panel acht het van groot belang dat hier tijdig en planmatig op wordt geanticipeerd en benadrukt daarbij dat het vervangen van hoogleraren door docenten geen gelijkwaardige oplossing vormt, aangezien juist deze posities essentieel zijn voor het dragen, ontwikkelen en vernieuwen van een vakgebied.

In dit verband onderstreept het panel ook de grote meerwaarde van bijzonder hoogleraren voor het onderwijs en het profiel van de opleiding en acht het behoud van deze expertise van belang. Tijdens de visitatie hebben docenten hun zorgen hierover nadrukkelijk met het panel gedeeld en gewezen op het risico dat het gelijktijdig wegvallen van meerdere ervaren stafleden, zonder passende vervangingsstrategie, bepaalde specialismen ernstig kan verzwakken. Het panel geeft daarom het advies om bij toekomstige personele keuzes expliciet te sturen op het behoud en de versterking van inhoudelijke expertise die bepalend is voor het profiel van de opleiding. Daarnaast roept het panel het faculteitsmanagement op oog te hebben voor de cumulatieve werkdruk binnen het docententeam. In de afgelopen jaren heeft het team reeds intensieve herzieningstrajecten doorlopen en het panel acht het van belang dat bij nieuwe veranderingen rekening wordt gehouden met de belasting die herhaalde curriculumaanpassingen en reorganisaties met zich meebrengen, om druk en onrust binnen het team te voorkomen.

Opleidingsspecifieke faciliteiten

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie maken gebruik van een breed scala aan onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten die zijn ondergebracht bij het GIA. Deze voorzieningen ondersteunen zowel het onderwijs als het onderzoek en vormen een integraal onderdeel van het curriculum. Een belangrijk onderdeel betreft de laboratoria voor bioarcheologie en materiaalonderzoek. In deze laboratoria beschikken studenten over toegang tot specialistische voorzieningen voor onder meer osteologisch onderzoek, archeobotanie, zooarcheologie, archeometrie en geoarcheologie. Deze faciliteiten zet de opleiding in zowel bachelor- als masteronderwijs in, met een oplopende mate van zelfstandigheid en complexiteit. De master benut de laboratoria ook voor onderzoeksstages en scriptieonderzoek, waarbij studenten worden begeleid door deskundige stafleden of leden van de ondersteunende staf. Daarnaast beschikt het GIA over uitgebreide archeologische collecties, die systematisch worden ingezet in het onderwijs. Studenten leren werken met vondstmateriaal uit uiteenlopende perioden en regio's, wat bijdraagt aan de ontwikkeling van praktische en analytische vaardigheden. De collecties vormen een belangrijk didactisch instrument in practica en werkcolleges, met name binnen leerlijnen gericht op materiaalkennis en interpretatie. Voor de uitvoering van veldwerkcursussen beschikt de opleiding over de benodigde veldwerkfaciliteiten, waaronder opgravingsmateriaal en logistieke ondersteuning voor veldwerk in Nederland en het buitenland. Deze faciliteiten maken het mogelijk om studenten praktijkervaring op te laten doen in realistische onderzoeksomgevingen. Ten slotte hebben studenten toegang tot studie- en werkruimtes binnen de faculteit en het GIA, die ze kunnen gebruiken voor zelfstudie, groepswork en scriptieactiviteiten.

Het panel is zeer positief over de opleidingsspecifieke voorzieningen die de bachelor- en masteropleidingen Archeologie inhoudelijk ondersteunen, in het bijzonder over de omvang en kwaliteit van de archeologische collecties. Het panel benoemt daarin met name de waardevolle bioarcheologische collecties. Deze collecties stellen de opleidingen in staat om onderwijs te verzorgen dat sterk empirisch, praktijkgericht en onderzoeksintensief is en vormen een duidelijke meerwaarde voor zowel bachelor- als masterstudenten. Het panel constateert dat de opleiding deze collecties effectief inzet binnen onderwijs, practica en scriptietrajecten en dat zij een essentieel onderdeel vormen van het didactisch concept van de opleidingen.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de curricula van de bachelor- en de masteropleiding Archeologie inhoudelijk sterk, samenhangend en goed doordacht zijn. De bachelor biedt een heldere leerlijnenstructuur waarin theoretische kennis, methodologische vorming, laboratoriumonderwijs en veldwerk op een dakpansgewijze wijze zijn opgebouwd en geïntegreerd. Studenten ontwikkelen een brede academische basis, met ruimte voor verdieping en specialisatie, met name in de bioarcheologie. De masteropleiding vormt een coherent en praktijkgericht programma met een duidelijke focus op het Nederlandse archeologische en erfgoedveld. Het projectonderwijs, de verplichte stage en de scriptie vormen samen een consistent geheel dat bijdraagt aan professionele en academische vorming. Ook de onderwijsvisie en het didactisch concept beoordeelt het panel positief. Onderzoeksgestuurd en praktijkgericht leren zijn consequent vertaald naar passende werkvormen, zoals projectmatig onderwijs, co-teaching, laboratoriumpractica en veldwerk. Deze aanpak ondersteunt de ontwikkeling van kritische, onderzoekende professionals. Het panel constateert dat de opleidingen hierin een duidelijke eigen signatuur hebben. Tegelijkertijd ziet het panel verbeterpunten. In de bachelor zijn academische vaardigheden weliswaar aanwezig, maar versnipperd en sterk gekoppeld aan toetsmomenten. Het panel beveelt aan om deze vaardigheden explicieter, actiever en structureler in het curriculum te integreren, met een duidelijke verantwoordelijkheid bij de opleiding. Voor de master beveelt het panel aan om de aanwezigheid en borging van inhoudelijke expertise, met name op het terrein van Mediterrane archeologie en bioarcheologie, explicieter vast te leggen en te communiceren in de formele programmabeschrijving.

Met betrekking tot toelating en studentenpopulatie stelt het panel vast dat toelatingseisen en -procedures voor beide opleidingen helder zijn geformuleerd, zorgvuldig worden toegepast en goed aansluiten bij het niveau en profiel van de opleidingen. Ook studeerbaarheid en begeleiding beoordeelt het panel positief. De kleinschalige opzet van de opleidingen draagt bij aan korte lijnen en toegankelijke en intensieve begeleiding. De invoering van scriptieklassen in zowel bachelor als master heeft aantoonbaar bijgedragen aan verbeterde studeerbaarheid en rendementen. Het panel acht de verbeteringen in studieduur en het beperkte uitvalpercentage in de master bijzonder positief. Het panel beveelt aan om de stage voor alle studenten verplicht te stellen, en niet langer studenten met een hbo-bachelor hiervoor vrijstelling te verlenen. Waar nodig zou de opleidingen de leerdoelen voor deze groep kunnen differentiëren, zodat daarin meer nadruk op academische vaardigheden komt te liggen.

Ten aanzien van faciliteiten voor studenten met een functiebeperking stelt het panel vast dat op centraal en facultair niveau passende voorzieningen en begeleiding beschikbaar zijn en dat de kleinschaligheid van de opleidingen maatwerk mogelijk maakt. De beperkte fysieke toegankelijkheid van laboratoria en collecties zet de toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten met een fysieke functiebeperking onder druk. Het panel acht dit onwenselijk en beveelt daarom aan de fysieke toegankelijkheid van onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten structureel te verbeteren, zodat het onderwijs voor alle studenten toegankelijk wordt. Wat betreft het docententeam is het panel positief over de kwaliteit, betrokkenheid en brede expertise van de staf, evenals over de sterke inbedding van het onderwijs in het onderzoek van het GIA. Wel vraagt het panel aandacht voor de continuïteit en toekomstbestendigheid van het team, met name in kwetsbare expertisedomeinen. Tot slot beoordeelt het panel opleidingsspecifieke faciliteiten, met name de archeologische collecties en laboratoria, als een grote inhoudelijke meerwaarde voor het onderwijs. Deze voorzieningen ondersteunen het empirische en onderzoeksintensieve karakter van de opleidingen.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleidingen op standaard 2 voldoen.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie hanteren een gedeelde visie op toetsing waarin continue toetsing, constructieve aansluiting op de leerdoelen en een combinatie van formatieve en summatieve toetsing centraal staan. Beide opleidingen benadrukken dat toetsing niet alleen dient om prestaties te evalueren, maar ook om het leerproces te ondersteunen: zo dienen vrijwel alle toetsvormen om studenten via feedback inzicht te geven in hun voortgang en leerbehoeften. De opleidingen gebruiken formatieve toetsen zoals voorbereidende opdrachten, feedbackmomenten en conceptversies om studenten te begeleiden in hun ontwikkeling, met name in schrijf-, onderzoeks- en analysevaardigheden. Summatieve toetsen omvatten schriftelijke tentamens, essays, practica, projectverslagen, presentaties en de beoordeling van veldwerk en materiaalonderzoek.

Een rode draad in beide programma's is de nadruk op de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsing. Dit borgt de opleiding onder andere door het gebruik van gestandaardiseerde rubrics en toetsmatrizen, het opstellen van beoordelingsrichtlijnen en proactieve communicatie via de digitale leeromgeving Brightspace. De bachelor- en de masteropleiding organiseren regelmatig intervisie- en kalibratieprocedures, waarin docenten gezamenlijk toetsvragen, antwoordmodellen, rubrics en puntentellingen bespreken en op elkaar afstemmen. Deze intervisies moeten bijdragen aan consistente beoordeling en aan het expliciteren van beoordelingscriteria. Alle relevante toetsinformatie, waaronder opdrachten, conceptantwoorden, ingevulde rubrics en berekeningen, zijn sinds 2024–2025 systematisch vastgelegd in digitale toetsdossiers in Brightspace. Deze dossiers dienen zowel als instrument voor interne kwaliteitsborging als voor inzage door de Examencommissie (EC) en de programmacoördinator. Daarnaast ondersteunen de opleidingen de borging van de toetskwaliteit door periodieke evaluaties en roulerende checks van modules door de onderwijscommissie (OC), die bevindingen bespreekt met docenten en toeziet op de opvolging van verbeteracties.

De bachelor verbindt het toetsbeleid nadrukkelijk aan de didactische kernprincipes van actief leren en vaardigheidsopbouw. De opleiding maakt gebruik van een brede variëteit aan toetsvormen, waaronder formatieve quizzes, take-home opdrachten, peer reviews en presentaties, en summatieve tentamens, verslagen en praktijktoetsen. Daarbij ligt de nadruk sterk op het beoordelen van praktische vaardigheden, onder meer via veldwerkmodules en laboratoriumpractica, waarbij observatie, procesbeoordeling en verslaglegging worden gecombineerd. Voor de stages is de beoordeling gebaseerd op facultaire beoordelingsformulieren voor de stagebegeleider en de stagedocent, die samen met de studiehandleiding in de Brightspace-omgeving voor de studenten beschikbaar zijn. Voor de beoordeling van de bachelorscriptie hanteert de opleiding een gestandaardiseerde en transparante procedure. De begeleider en tweede lezer beoordelen de scriptie onafhankelijk van elkaar aan de hand van vaste beoordelingsformulieren met expliciete rubrics, waarna op basis van overleg een gezamenlijk eindcijfer wordt vastgesteld. Bij substantiële beoordelingsverschillen schakelt de examencommissie een derde lezer in. De introductie van rubrics in de beoordelingsformulieren is mede tot stand gekomen naar aanleiding van aanbevelingen van het vorige visitatiepanel om grotere inzichtelijkheid en vergelijkbaarheid van beoordelingen te realiseren. Sinds de invoering zijn de beoordelingsformulieren herhaaldelijk geëvalueerd en waar nodig aangescherpt om aansluiting bij de beoogde leerresultaten te optimaliseren.

De master legt in de toetsing een sterke nadruk op professionalisering, projectmatig werken en oordeelsvorming in complexe contexten. Dit richt zich op het vermogen om onderzoeksplannen te ontwikkelen, specialistische analyses uit te voeren en onderzoeksresultaten helder te verantwoorden. Dit komt tot uiting in projectmodules Projectontwerp en Uitwerking en Regionale Synthese, waarin studenten werken met realistische beroepsproducten en worden beoordeeld op onder meer analytisch vermogen, synthese, argumentatie en verslagstructuur. Voor de stage is de beoordeling gebaseerd op facultaire beoordelingsformulieren voor de stagebegeleider en de stagedocent, die samen met de studiehandleiding in de Brightspace-omgeving voor de studenten beschikbaar zijn. De beoordeling van de masterscriptie volgt een transparante, gestandaardiseerde procedure. De scriptie wordt onafhankelijk beoordeeld door een eerste en tweede lezer aan de hand van vastgestelde beoordelingsformulieren met expliciete rubrics, die zijn afgestemd op het masterniveau. Naar aanleiding van aanbevelingen van het vorige visitatiepanel is deze beoordelingssystematiek verder aangescherpt door de rubrics inhoudelijk te verfijnen en de procedure bij substantiële verschillen tussen beoordelaars te formaliseren. Indien sprake is van een groot beoordelingsverschil, wordt een derde beoordelaar betrokken.

Het panel stelt vast dat de bachelor- en masteropleidingen Archeologie beschikken over een zorgvuldig ingericht en samenhangend systeem van toetsing, dat formatieve en summatieve toetsing op evenwichtige wijze combineert. De variatie aan toetsvormen sluit goed aan bij de leerdoelen en bij de diversiteit aan onderwijsactiviteiten. Het panel waardeert in het bijzonder het brede gebruik van rubrics en beoordelingsformulieren, die bijdragen aan transparantie en navolgbaarheid van beoordelingen. Verder is het panel van mening dat de digitale toetscyclus ertoe leidt dat beide opleidingen beschikken over een systematisch en transparant stelsel waarmee de toetskwaliteit en het eindniveau structureel worden bewaakt.

Voor de bachelor is het panel positief over de grote variatie aan toetsvormen en de duidelijke aandacht voor het beoordelen van praktische en academische vaardigheden. Het panel acht het prijzenswaardig dat de opleiding rubrics niet alleen bij de scriptie, maar ook bij andere toetsvormen inzet. Wel constateert het panel dat dit gebruik nog niet door alle docenten consequent wordt toegepast. Het panel adviseert om het gebruik van rubrics opleidingsbreed consequent door te voeren. Voor de master constateert het panel dat de toetsing inhoudelijk aansluit bij het masterniveau en de beoogde professionele oordeelsvorming. Wel merkt het panel op dat mondelinge toetsing in de masteropleiding slechts beperkt en voornamelijk formatief wordt ingezet. Gezien de toenemende inzet van generatieve AI acht het panel het van belang dat schriftelijke prestaties ook mondeling kunnen worden getoetst, om het eigen inzicht en de beheersing van leerdoelen explicieter vast te stellen. Daarnaast beschouwt het panel mondelinge toetsing op zichzelf als een relevante academische en professionele vaardigheid en als een waardevol middel om het leerproces en de kwaliteit van het eindproduct te versterken. Tot slot signaleert het panel dat de masterscriptie grotendeels dezelfde rubrics gebruikt als in de bachelor, alleen met een andere weging. Het panel beveelt aan om kritisch te heroverwegen of deze rubrics voldoende recht doen aan het onderscheid tussen beide niveaus en na te denken over bijvoorbeeld aanvullende criteria voor de master op te nemen of bestaande criteria verder te objectiveren.

Ten aanzien van de scriptiebeoordeling spreekt het panel waardering uit voor de invoering en verfijning van een gestandaardiseerd beoordelingsformulier ten opzichte van de situatie zes jaar geleden. De rubrics zijn in een zorgvuldig ontwikkelproces tot stand gekomen. Op basis van de gelezen eindwerken stelt het panel vast dat deze kaders in de praktijk ook goed worden toegepast: de beoordelingen zijn gebaseerd op een gedeeld referentiekader en worden onderbouwd met uitgebreide feedback. In de praktische toepassing constateert het panel echter wel dat beoordelaars in individuele gevallen eigen accenten toevoegen of afwijken van het

vastgestelde formulier. Hierdoor bestaat het risico dat beoordelingscriteria niet consequent en uniform worden toegepast, wat kan leiden tot verschillen in interpretatie en potentiële ongelijkheid in beoordeling. Het panel adviseert te onderzoeken hoe de toepassing en monitoring van deze richtlijnen verder kan worden aangescherpt. Ook bijvoorbeeld door expliciete signalering bij grotere beoordelingsverschillen. Hoewel de examencommissie aangeeft dat verschillen van meer dan één punt nauwelijks voorkomen, heeft het panel op basis van de bestudeerde scripties vastgesteld dat dit incidenteel wel gebeurt. Het panel constateert dat substantiële verschillen zich kunnen voordoen op het niveau van afzonderlijke beoordelingscriteria binnen één en dezelfde rubric, terwijl deze verschillen door middeling van het eindcijfer niet altijd zichtbaar worden. In dat licht adviseert het panel om niet alleen te kijken naar verschillen in het uiteindelijke cijfer, maar ook naar afwijkingen per criterium, en deze expliciet in ogenschouw te nemen. Het panel beveelt aan om de bestaande kalibratiesessies tussen beoordelaars structureel te blijven organiseren, om het gedeelde begrip van beoordelingsniveaus te blijven versterken. Verder constateert het panel in de bestudeerde beoordelingsformulieren dat de wijze van invullen en gebruiken van beoordelingsformulieren varieert: sommige beoordelaars formuleren feedback op de scriptie algemeen in plaats van per criterium, waardoor bij discrepanties tussen beoordelaars minder goed zichtbaar is waar verschillen precies ontstaan. Het panel beveelt aan om docenten explicieter te ondersteunen met richtlijnen voor het gebruik van beoordelingsformulieren om de consistentie en vergelijkbaarheid verder te versterken. Tot slot beveelt het panel aan om een minimum- en maximumomvang voor scripties vast te stellen en consequent te handhaven. Hoewel de opleiding uitgaat van een indicatieve omvang van circa 10–12 pagina's voor de bachelorscriptie en 20–25 pagina's voor de masterscriptie, constateerde het panel in de beoordeelde selectie een zeer grote spreiding, met aanzienlijk langere eindwerken. Deze praktijk ondermijnt de vergelijkbaarheid en eerlijkheid van beoordelingen bij een gelijkgestelde opdracht en kan bovendien leiden tot onevenredige werkdruk voor begeleiders en beoordelaars. Consequente handhaving draagt bij aan transparantie, gelijke beoordeling en bescherming van zowel studenten als docenten.

Examencommissie

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie vallen onder een facultaire examencommissie die verantwoordelijk is voor de bewaking van de toetskwaliteit, de correcte toepassing van de OER en de borging van het eindniveau. De EC werkt met Expertiseteams per onderwijscluster, met een apart expertiseteam voor de research masters; in het Expertiseteam dat Archeologie omvat, heeft altijd een docent uit de Archeologie-opleidingen zitting. Deze teams beoordelen toetsdossiers, signaleren onregelmatigheden, adviseren bij verbetertrajecten en bespreken complexe of uitzonderlijke casuïstiek. De EC houdt toezicht op de kwaliteit van toetsing onder meer via steekproeven en dossiercontroles van toetsen, beoordelingsformulieren en rubrics, en door het beoordelen van verzoeken voor afwijkende toetsing of uitzonderingen op procedures, zoals bij klachten of bij grote verschillen in scriptiebeoordelingen.

Een belangrijk aandachtspunt van de EC in de afgelopen jaren is de omgang met generatieve AI. Beide opleidingen signaleren dat AI-tools een toenemend risico vormen in schrijfp opdrachten en dat bewijsvoering bij vermoed misbruik vaak lastig is. De EC adviseert hierover beleidsmatig aan het faculteitsbestuur, dat facultaire richtlijnen ontwikkelt ter voorkoming van niet-integer gebruik, en ziet toe op correcte toepassing daarvan binnen de opleidingen. De opleidingen hanteren hierbij de facultaire visie dat AI-gebruik dat conflicteert met de beoogde leeruitkomsten niet is toegestaan, en informeren studenten actief over de implicaties voor academische integriteit. De EC heeft daarnaast expliciet geborgd dat docenten bij een vermoeden van oneigenlijk AI-gebruik de mogelijkheid hebben om de student mondeling te bevragen over het ingeleverde werk. Deze bevoegdheid is vastgelegd in de examenregeling en daarmee formeel en juridisch verankerd. Indien een dergelijke mondelinge toelichting onvoldoende helderheid oplevert, kan dit worden meegewogen in het oordeel of sprake is van een overtreding die buiten redelijke twijfel kan worden vastgesteld. De EC past daarbij een zorgvuldige en proportionele sanctieladder toe, waarbij zij aard, omvang,

moment in de opleiding en eventuele eerdere overtredingen meeweegt. De EC monitort of docenten vermoedens van AI-gerelateerde fraude op een consistente en zorgvuldige wijze afhandelen en ziet toe op een evenwichtige balans tussen handhaving van integriteit en bescherming van studenten tegen ongefundeerde beschuldigingen.

Het panel is positief over de rol en zichtbaarheid van de Examencommissie binnen de bachelor- en masteropleidingen Archeologie. Hoewel de EC facultair is ingericht, constateert het panel dat zij ook op opleidingsniveau goed betrokken is door middel van het Expertiseteam en zo actief toezicht houdt op de kwaliteit van toetsing en beoordeling. Het panel waardeert in het bijzonder dat de EC proactief inspeelt op nieuwe ontwikkelingen, waaronder de inzet van generatieve AI. De commissie voorziet docenten van duidelijke richtlijnen en ondersteunt hen bij het omgaan met risico's voor academische integriteit. Tijdens de gesprekken met het panel heeft de EC bijvoorbeeld aangegeven dat het niet langer wenselijk is dat de opleidingen scripties uitsluitend schriftelijk beoordelen en dat een mondeling element in de afstudeerfase noodzakelijk is. Deze ontwikkeling heeft de commissie onder de aandacht gebracht van het faculteitsbestuur. Het panel onderschrijft deze visie en beveelt aan om deze koers door te zetten, zodat de opleidingen de borging van het eindniveau verder kunnen versterken.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de bachelor- en masteropleidingen Archeologie beschikken over een samenhangend, transparant en zorgvuldig ingericht systeem van toetsing, dat formatieve en summatieve toetsing op evenwichtige wijze combineert, en waarin toetsing duidelijk is verbonden met de beoogde leerresultaten. De grote variatie aan toetsvormen, het brede gebruik van rubrics en de structurele inzet van intervisie dragen bij aan de validiteit, betrouwbaarheid en navolgbaarheid van beoordelingen. De borging van toetskwaliteit wordt verder versterkt door digitale toetsdossiers en actief toezicht van de examencommissie.

Voor de bachelor waardeert het panel in het bijzonder de aandacht voor het beoordelen van praktische en academische vaardigheden en de duidelijke verbeteringen in de scriptiebeoordeling ten opzichte van de vorige visitatie. Tegelijkertijd adviseert het panel om het opleidingsbrede gebruik van rubrics in de bachelor consequenter door te voeren en om scherper te monitoren hoe beoordelaars richtlijnen voor scriptiebeoordeling in de praktijk toepassen. Het panel beveelt aan om kalibratiesessies tussen beoordelaars structureel te blijven organiseren. Voor de master concludeert het panel dat de toetsing inhoudelijk passend is bij het masterniveau. Het adviseert wel, mede in het kader van de opkomst van generatieve AI, om mondelinge toetsing meer en ook summatief in te zetten om het behalen van leerdoelen ook expliciet aan te kunnen tonen. Daarnaast beveelt het panel aan om kritisch te heroverwegen of de huidige met de bacheloropleiding gedeelde rubrics voor de masterscriptie voldoende recht doen aan specifieke eisen voor masterniveau.

Opleidingsoverstijgend beveelt het panel aan om richtlijnen voor beoordelingsformulieren te verduidelijken en om een minimum- en maximumomvang voor scripties vast te stellen en te handhaven. Het panel is tot slot positief over de actieve en toekomstgerichte rol van de Examencommissie, met name ten aanzien van generatieve AI. Het steunt de voorgenomen invoering van een mondeling element in de afstudeerfase.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleidingen op standaard 3 voldoen.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Kwaliteit eindwerken

Het panel heeft een representatieve selectie van 15 bachelorscripties beoordeeld en concludeert dat de kwaliteit over de linie voldoende is en past bij het beoogde bachelorniveau. De scripties zijn technisch verzorgd en laten zien dat studenten beschikken over een solide basis in academisch schrijven, literatuurgebruik en onderzoeksopzet. In een deel van de scripties blijft de uitwerking relatief beschrijvend en is de kritische reflectie op bronnen, methoden of interpretaties beperkt. Analytische verdieping en expliciete positionering binnen bredere archeologische debatten zijn niet altijd consequent uitgewerkt. Het panel acht dit echter passend bij de fase van de opleiding en ziet hierin geen tekortkoming in het gerealiseerde eindniveau. Al met al tonen de bachelorscripties aan dat studenten de beoogde leerresultaten behalen en beschikken over de kennis en vaardigheden die van afgestudeerden op bachelorniveau mogen worden verwacht, in het bijzonder als voorbereiding op een vervolgopleiding in de archeologie.

Voor de masterscripties stelt het panel vast dat er een duidelijk en overtuigend niveauverschil zichtbaar is ten opzichte van de bachelorscripties, wat wijst op een aantoonbare academische ontwikkeling. De meeste scripties voldoen ruimschoots aan het masterniveau en laten zien dat studenten in staat zijn zelfstandig onderzoek uit te voeren, complexe vraagstukken te analyseren en onderzoeksresultaten gestructureerd te presenteren. Een aantal scripties blijft hoofdzakelijk beschrijvend van aard, waarbij de theoretische verdieping en kritische reflectie sterker zouden kunnen worden uitgewerkt. Tegelijkertijd heeft het panel meerdere positieve uitschieters aangetroffen, waarin studenten blijken te geven van een hoog analytisch niveau, methodologische zorgvuldigheid en een goed begrip van relevante theoretische kaders. Het panel waardeert in het bijzonder de zorgvuldige voorbereiding van het afstudeeronderzoek, waaruit de meerwaarde van de projectmodules voor de scriptie duidelijk blijkt, doordat studenten stapsgewijs van projectopzet naar uitvoering gaan. In hun geheel tonen de masterscripties aan dat afgestudeerden de beoogde eindkwalificaties op masterniveau realiseren.

Alumnisucces

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat de bacheloropleiding primair opleidt voor doorstroom naar een master. Van de 89 afgestudeerden in de verslagperiode van de zelfevaluatie stroomde het merendeel door naar een archeologische vervolgopleiding: 61 naar de eigen master of onderzoeksmaster, 5 naar de master Landschapsgeschiedenis aan de RUG en 5 naar de master Archeologie in Leiden. Daarnaast koos een kleinere groep voor een niet-archeologische academische vervolgopleiding of directe instroom in de erfgoedsector. De bacheloropleiding levert volgens het panel afgestudeerden af met een goede set basisvaardigheden die hen in staat stelt om op junior niveau te functioneren in het archeologische werkveld, of zich verder te specialiseren in een masteropleiding.

Voor de masteropleiding laten de cijfers zien dat afgestudeerden zich zeer succesvol positioneren op de arbeidsmarkt. Het overgrote deel vindt binnen een jaar betaald werk, voornamelijk in de erfgoedsector, bij de overheid of bij andere relevante werkgevers. Afgestudeerden verkrijgen bovendien de actorstatus van KNA-Archeoloog MA, wat hun professionele inzetbaarheid onderstreept. Zowel studenten met een focus op Noordwest-Europese/Nederlandstalige archeologie als studenten met een Mediterrane specialisatie blijken volwaardig inzetbaar in de Nederlandse erfgoedpraktijk en vinden daadwerkelijk hun weg naar het werkveld.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de gerealiseerde eindkwalificaties van zowel de bachelor- als de masteropleiding Archeologie aan de RUG voldoen aan de geldende eisen. De bachelorscripties tonen aan dat studenten beschikken over een solide academische basis en adequaat zijn voorbereid op een vervolgopleiding. De masterscripties bevestigen dat afgestudeerden in staat zijn zelfstandig onderzoek op masterniveau uit te voeren.

Het panel acht het alumnisucces overtuigend en passend bij het opleidingsprofiel. Het panel adviseert om in beide opleidingen blijvend aandacht te besteden aan het versterken van kritische reflectie in eindwerken. Een expliciete doorontwikkeling hiervan kan het eindniveau en de zichtbaarheid van academische diepgang verder versterken.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleidingen op standaard 4 voldoen.

Eindoordeel

Het panel oordeelt dat de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie voldoen aan standaard 1 (Beoogde leerresultaten), standaard 2 (Onderwijsleeromgeving), standaard 3 (Toetsing) en standaard 4 (Gerealiseerde leerresultaten). Het eindoordeel van het panel over de opleidingen is om die reden positief.

Aanbevelingen

Bachelor

1. Integreer academische vaardigheden explicieter, actiever en structureler in het bachelorcurriculum, met een duidelijke verantwoordelijkheid hiervoor bij de opleiding, zodat studenten stelselmatig worden voorbereid op zelfstandig academisch werk.

Master

2. Leg binnen de masteropleiding expliciet en transparant vast hoe de verdeling en borging van Noordwest-Europese en Mediterrane expertise plaatsvinden en communiceer dit helder naar studenten.
3. Maak de stage in de masteropleiding voor alle studenten verplicht en differentieer, waar nodig, de leerdoelen, zodat academische vaardigheden bij iedere student adequaat worden ontwikkeld en geborgd.
4. Evaluer kritisch of de huidige rubrics voor de masterscriptie, die overeenkomen met die van de bachelorscriptie maar anders worden gewogen, het masterniveau voldoende weerspiegelen. Overweeg aanvullende criteria of verdere objectivering van bestaande criteria om het eindniveau beter te borgen.

Beide opleidingen

5. Verbeter structureel de fysieke toegankelijkheid van onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten, zodat het onderwijs beter toegankelijk wordt voor studenten met een fysieke functiebeperking.
6. Ondersteun docenten explicieter met richtlijnen voor het gebruik van beoordelingsformulieren, zodat consistentie en vergelijkbaarheid van beoordelingen worden versterkt.

7. Stel een minimum- en maximumomvang voor scripties bindend vast en handhaaf deze consequent, ter bevordering van transparantie en eerlijkheid en ter bescherming van zowel studenten als docenten.
8. Organiseer de bestaande kalibratiesessies tussen beoordelaars structureel, om het gedeelde begrip van beoordelingsniveaus te behouden en te versterken.
9. Voer een mondeling element in de afstudeerfase in om de beoordeling van het eindniveau minder kwetsbaar te maken voor het gebruik van generatieve AI.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

Bacheloropleiding Archeologie

De afgestudeerde

1. Kennis en inzicht Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en waarbij dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	1.1	beschikt over inzicht in de aard van artefacten en grondsporen en heeft kennis van archeologische standaards voor de documentatie, behandeling en conservatie van archeologische verschijnselen in het veld en het laboratorium
	1.2	beschikt over kennis van standaards betreffende de classificatie, beschrijving en analyse van primaire archeologische gegevens
	1.3	beschikt over kennis hoe primaire archeologische data te vergaren (survey, boren, opgraven) en heeft inzicht in factoren die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van archeologisch bronnenmateriaal
	1.4	beschikt over een brede kennis van en inzicht in de theoretische benaderingen, begrippen en methoden van het vakgebied van de archeologie met inbegrip van de biologische archeologie
	1.5	beschikt over een brede kennis van en inzicht in hetzij de Pre- en Protohistorie met nadruk op Noordwest-Europa (Paleolithicum tot en met Middeleeuwen), hetzij de Klassieke en Mediterrane archeologie (Bronstijd tot en met Romeinse tijd)
	1.6	beschikt over kennis van de sociale, culturele, ethische en politieke context van de archeologische interpretatie en praktijk
2. Toepassen kennis en inzicht Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	2.1	is in staat om op basis van eigen onderzoek de status question is van een bepaald onderwerp te geven in de vorm van een rapportage conform de conventies van de archeologische wetenschap
	2.2	is in staat om archeologische problemen en vragen te identificeren en helder te omschrijven
	2.3	is in staat om een onderzoeksvraag te verbinden met een theoretisch en methodologisch kader
	2.4	is in staat om een analyse van gegevens uit te voeren op een deelgebied van de archeologie met behulp van daartoe geëigende methoden en technieken
	2.5	is in staat om artefacten en grondsporen te herkennen in het veld, te documenteren en te behandelen volgens de archeologische standaards
	2.6	is in staat om primaire gegevens te classificeren, beschrijven en samenbrengen volgens archeologische standaards
3. Oordeelsvorming Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal- maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	3.1	is in staat tot kritische reflectie op de gevarieerde aard van archeologische informatie en de hierop gebaseerde kennis, en de bruikbaarheid ervan voor wetenschappelijke of maatschappelijke doeleinden te beoordelen
	3.2	is in staat om op grond van eigen oordeel kritiek te geven aangaande onderwerpen die de archeologie betreffen
4. Communicatie	4.1	is in staat zich op een overzichtelijke (helder en goed opgebouwd) en overtuigende manier mondeling en met behulp van visuele hulpmiddelen

Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.		te uiten tegenover een specialistisch en algemeen publiek
	4.2	is in staat zich op toegankelijke en goed gestructureerde manier schriftelijk te uiten tegenover een algemeen publiek
	4.3	is in staat zich op heldere en goed gestructureerde manier schriftelijk te uiten tegenover een specialistisch publiek volgens de wetenschappelijke standaard
5. Leervaardigheden Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	5.1	is in staat een eigen leerbehoefte ten aanzien van actuele en nieuwe onderwerpen te identificeren en deze ter hand te nemen, waarbij gebruik wordt gemaakt van relevant onderzoek en de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de archeologie.

Masteropleiding Archeologie

Dublin Descriptoren	Eindkwalificatie: De student beschikt na succesvolle afsluiting van de opleiding over:
1 Kennis en inzicht Student heeft aantoonbare kennis en inzicht, die aansluit op bachelor niveau en die deze overtreffen en/of verdiepen, waardoor student een originele bijdrage kan leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën in onderzoekverband.	1.1 inzicht in de bijdragen die archeologische en andere relevante bronnen leveren aan de kennis omtrent het menselijk handelen 1.2 kennis van en inzicht in de theorieën, methoden, technieken, tradities, recente ontwikkelingen en ethiek van de archeologie 1.3 gedegen kennis van en inzicht in de archeologische opgravingspraktijk, de archeologische regelgeving en de organisatie van het archeologisch bestel in Nederland en zijn inbedding in een internationale context
2 Toepassen van kennis en inzicht Student is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.	2.1 het vermogen onderzoeksplannen te ontwikkelen inclusief eventueel benodigd specialistisch onderzoek 2.2 het vermogen professioneel onderzoek te verrichten met gebruikmaking van diverse gepubliceerde bronnen, wetenschappelijke theorieën en archeologisch relevant materiaal
3 Oordeelsvorming Student is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.	3.1 het vermogen nut en wenselijkheid van archeologisch onderzoek en beleid te beoordelen aan de hand van relevante data en argumentatie 3.2 het vermogen archeologische interpretatie en communicatie te bezien in het licht van huidige maatschappelijke ontwikkelingen 3.3 het vermogen beschikbare gegevens kritisch te beoordelen op bruikbaarheid voor onderzoek, alsmede problemen die zich daarbij kunnen voordoen, te identificeren
4 Communicatie Student is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.	4.1 het vermogen over eigen onderzoek een helder, goed opgebouwd en logisch consistent betoog te houden in woord en geschrift voor zowel een algemeen als een wetenschappelijk publiek 4.2 het vermogen onderzoeksresultaten uit te werken, te synthetiseren en te beschrijven in vakinhoudelijke publicaties 4.3 het vermogen tot samenwerking tussen archeologische onderzoekers en specialisten in een multidisciplinair team en vanuit de eigen discipline een volwaardige bijdrage te kunnen leveren
5 Leervaardigheden Student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoog niveau van autonomie veronderstelt	5.1 het vermogen initiatief te tonen, verantwoordelijkheid te nemen voor zijn/haar werkzaamheden, en deze zelfstandig en efficiënt te plannen en uit te voeren 5.2 het vermogen zich snel in een nieuw onderwerp te verdiepen en stappen te ondernemen om een nieuwe vaardigheid te verwerven die relevant is voor zijn/haar professionele carrière

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Bacheloropleiding Archeologie

	Bachelor 1		Bachelor 2				Bachelor 3	
Sem. 1 Blok 1	Prehistorie van Nederland (5 ECTS)		Introduction to Cultural Anthropology (5 ECTS)				Minor (30 ECTS)	
	Griekse Archeologie in de 21e eeuw (5 ECTS)		A*	A*	A*	A*		
	Arctische Archeologie (5 ECTS)							
Sem. 1 Blok 2	Historische Archeologie (5 ECTS)							
	Archeologie van de Romeinse Wereld (5 ECTS)							
	Materiaalkennis (5 ECTS)							
Sem. 2 Blok 1	Inleiding Bioarcheologie (5 ECTS)		Archeobotanie (5 ECTS)				Theorie in Praktijk (5 ECTS)	
	Geschiedenis en Theorie van de Archeologie (5 ECTS)		Zooarchaeology (5 ECTS)				Mens & Materiële Cultuur (5 ECTS)	
	Conservering en Archeometrie (5 ECTS)		Human Osteoarchaeology (5 ECTS)				B*	B*
Sem. 2 Blok 2	Geoarcheologie (5 ECTS)		Integrated Bioarchaeology (5 ECTS)				C*	C*
	Veldwerk I (10 ECTS)		Veldwerk II (10 ECTS)				Bachelorscriptie (10 ECTS)	

Toelichting:

- Verplichte vakken
- Keuzevakken
- Eigen invulling

A*: uit de volgende vier vakken moeten er 2 gekozen worden:

- Jager-Verzamelaars en Vroege Boeren (10 ECTS)
- Handelaren en Koningen (10 ECTS)
- From Agamemnon to Alexander (10 ECTS)
- Archaeology of the Roman Empire (10 ECTS)

B*: uit de volgende 2 vakken moet er 1 gekozen worden:

- Ruimtelijke Analyse (5 ECTS)
- Themes in Bioarchaeology (5 ECTS)

C*: uit de volgende 2 vakken moet er 1 gekozen worden:

- Archeologie tussen Monumentenzorg en Politiek (5 ECTS)
- Mediterranean Connections (5 ECTS)

Leerlijn (ECTS)	BA1	BA2	BA3
Archeologie van NW-Europa (35)	Prehistorie van Nederland (5) Historische archeologie (5)	Jager-Verzamelaars en Vroege Boeren (10) Handelaren en Koningen (10)	Archeologie tussen Monumentenzorg en Politiek (5)
Archeologie van het Mediterrane gebied (35)	Griekse archeologie in de 21e eeuw (5) Archeologie van de Romeinse wereld (5)	From Agamemnon to Alexander (10) Archaeology of the Roman Empire (10)	Mediterranean Connections (5)
Bioarcheologie (30)	Inleiding Bioarcheologie (5)	Archeobotanie (5) Zooarcheologie (5) Human Osteoarchaeology (5) Integrated bioarchaeology (5)	Themes in Bioarchaeology (5)
Arctische Archeologie	Arctische Archeologie (5)	-	[minor Arctic and Antarctic Studies]
Theorie en Methoden (45)	Materiaalkennis (5) Conservering en Archeometrie (5) Geschiedenis en Theorie van de archeologie (5) Geoarcheologie (5)	Introduction to Cultural Anthropology (5) Archeologische gegevensanalyse (5)	Theorie in Praktijk (5) Ruimtelijke Analyse (5) Mens en Materiële Cultuur (5)
Professionele vaardigheden (20)	Veldwerk 1 (10)	Veldwerk 2 (10)	

Masteropleiding Archeologie

Master 1	
Sem. 1	Archeologie en Maatschappij (5 ECTS)
	Projectontwerp en Uitwerking (10 ECTS) Regionale Synthese (10 ECTS)
Sem. 1 Blok 2	Archeologie en Erfgoed WOII (5 ECTS)
Sem. 2 Blok 1	Stage (10 ECTS)
Sem. 2 Blok 2	Masterscriptie (10 ECTS)

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Woensdag 10 december 2025

12.00	12.15	ontvangst
12.15	12.45	panelvoorbereiding (incl. lunch)
12.45	13.30	gesprek Faculteitsbestuur
13.30	14.15	gesprek programmamanagement
14.15	14.30	pauze
14.30	15.30	gesprek studenten BA en MA (incl. OC-leden)
15.30	15.45	pauze
15.45	16.45	gesprek docenten BA en MA
16.45	17:00	pauze
17:00	17.40	gesprek alumni + werkveld
17.40	18.30	intern paneloverleg

Donderdag 11 december 2025

09.00	09.15	panelvoorbereiding
09.15	10.30	gesprek examencommissie
10.30	10.45	pauze
10.45	11.45	rondleiding
11.45	13.45	intern paneloverleg – opstellen bevindingen (incl. lunch)
13.45	14.15	gesprek programmamanagement
14.15	14.30	pauze
14.30	15.15	ontwikkelgesprek
15.15	15.30	intern paneloverleg
15.30	16.45	mondelinge rapportage panel + afsluiting

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken van de bacheloropleiding Archeologie en 15 eindwerken van de masteropleiding Archeologie bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion.

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Zelfevaluatie Bachelor Archeologie
- Toetsplan van de BA-opleiding Archeologie (onderdeel ZER)
- Matrix Eindkwalificaties van de bacheloropleiding Archeologie (onderdeel ZER)
- Beoogde leerresultaten (ILO's) (onderdeel ZER)
- Scriptiebrochure
- Scriptiebeoordelingsformulier
- Lijst recente scripties
- Onderwijskaart
- Bijlage respons aandachtspunten vorige visitatie BA Archeologie
- BA OER, deel A / BA TER, part A
- BA OER, deel B / BA TER, part B
- BA OER, Toetsplan / BA TER, Assessment Plan
- Onderwijsjaarkaart BA Archeologie - 2024
- BA Archeologie - syllabus
- Beoordelingsformulier BA scriptie
- Zelfevaluatie Master Archeologie
- Toetsplan van de MA-opleiding Archeologie (onderdeel ZER)
- Matrix eindkwalificaties van de masteropleiding Archeologie (onderdeel ZER)
- Eindkwalificaties van de masteropleiding Archeologie (onderdeel ZER)
- Scriptiebrochure
- Scriptiebeoordelingsformulier
- Lijst recente scripties
- Onderwijskaart
- NSE 2023
- Bijlage respons aandachtspunten vorige visitatie MA Archeologie
- MA OER, deel A / MA TER, part A
- MA OER, deel B / MA TER, part B
- MA OER, Toetsplan / MA TER, Assessment Plan
- Onderwijsjaarkaart MA Archeologie - 2024
- MA Archaeology - syllabus
- Beoordelingsformulier MA scriptie
- Onderwijsteam
- Jaarverslag OC 2024-2025 / Annual report PC 2024-2025
- Jaarverslag OC 2023-2024 / Annual report PC 2023-2024
- Jaarverslag OC 2022-2023 / Annual report PC 2022-2023